

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Commentaar op de wet van 30 juli 1963 tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers

1. *Historiek der wetgeving.*

Het probleem van de handelsvertegenwoordigers werd voor de eerste maal geregeld door de wet van 7 augustus 1922 op het bediendencontract. Artikelen 27 tot en met 30 van de thans door het koninklijk besluit van 20 juli 1955 samengeschakelde wetten op het bediendencontract beschermden het commissie-loon van de handelsreiziger en beperkten het delcrederebeding.

Ondertussen ontstonden echter, naast de handelsreiziger die als bediende onder toepassing dezer wet viel, een andere categorie van tussenpersonen, die meestal ongeveer dezelfde activiteit hadden maar die als zelfstandige tussenpersonen optraden. Dit had tot gevolg dat dezen niet onder de toepassing van de wetgeving op het bediendencontract vielen.

Deze toestand gaf aanleiding tot vele misbruiken. De door de wetten op het bediendencontract aan de handelsreizigers verleende bescherming werd kunstmatig uitgeschakeld door deze personen in contracten als zelfstandige reizigers voor te stellen.

De wet van 30 juli 1963 tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers reageert tegen deze toestand. Ze stelt de handelsvertegenwoordigers met bedienden gelijk, onderwerpt ze aan het bediendencontract en stelt daarnaast nog een bijzondere bescherming voor hen in. Zij heft de artikelen 27 tot en met 30 van de S.W. op het bediendencontract op.

2. *Parlementaire voorbereiding.*

Ongeveer elf jaar was het probleem der handelsvertegenwoordiging voor het parlement hangend. Een eerste wetsvoorstel werd in de zitting 1951-52 door senator Troclet ingediend. Herhaaldelijk nog werden andere voorstellen neergelegd, tot op 3 september 1959 de regering het wetsontwerp tot vaststelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers indiende. (Parl. Doc., Senaat, 1958-59, nr. 313.)

Het wetsontwerp werd zeer uitvoerig in de senaatscommissie voor tewerkstelling, arbeid en sociale voor-

zorg besproken. Het maakte het voorwerp uit van een zeer breedvoerig en gedocumenteerd verslag, opgesteld door de senator-verslaggever Troclet (Parl. Doc., Senaat, 1962-63, nr. 185).

Het werd besproken in de senaatszittingen van 21, 22 en 28 mei, 4 en 5 juni 1963. Vooral de tussenkomsten der senatoren Hougardy, Flamme, R. Houben, Hambye en van de verslaggever Troclet moeten weerohouden worden. (Zie Parl. Annalen, Senaat, zelfde data.)

Dan werd het ontwerp aan de Kamer overgezonden. (Parl. Doc., Kamer, 1962-63, doc. 583, nr. 1.)

De commissie voor tewerkstelling en arbeid bracht een kort verslag uit, opgesteld door volksvertegenwoordiger Behogne (Parl. Doc., Kamer, 1962-63, doc. 583, nr. 2). Het werd behandeld en gestemd ter zitting van 17 juli 1963 (Parl. Ann., Kamer, zelfde datum).

De wet van 30 juli 1963 verscheen in het Belgische Staatsblad van 7 augustus 1963.

Afdeling I. - Toepassingsgebied.

3. *Bepaling van de handelsvertegenwoordiger.*

Deze wordt door artikel 2, leden 1 en 3 gegeven in de volgende bewoordingen :

Art. 1, lid 1 : « Voor de toepassing van deze wet » dient onder „handelsvertegenwoordiging” verstaan, » de activiteit die erin bestaat een cliënteel op te » sporen en te bezoeken met het oog op het onder- » handelen over of het afsluiten van zaken, ver- » zekeringen uitgezonderd, onder het gezag, voor » rekening en in naam van één of meer opdracht- » gevers. »

Lid 3 : « Het genot van de rechten die voortkomen » uit deze wet wordt alleen toegekend aan de handels- » vertegenwoordiger die in dienst wordt genomen om » op voortdurende wijze zijn beroep uit te oefenen, » zelfs indien hij door zijn werkgever belast is met » bijkomstige taken die van een andere aard zijn dan » de handelsvertegenwoordiging. Dat genot wordt, » met uitzondering van het in artikel 4 bepaalde recht,

» niet verleend aan de bediende die er af en toe mede » belast wordt, samen met zijn arbeid binnen de onderneming, stappen te doen bij het cliënteel. »

4. Bestanddelen dezer bepaling.

Krachtens deze wetsbeschikking wordt de activiteit van de handelsvertegenwoordiger, in de zin van deze wet, door volgende elementen bepaald :

1) zijn activiteit bestaat in het opsporen en bezoeken van cliënteel, met het oog op het onderhandelen over of het afsluiten van zaken.

2) Er bestaat een band van ondergeschiktheid : hij werkt onder het gezag van een of meer opdrachtgevers.

3) Hij handelt voor rekening en in naam van een of meer opdrachtgevers; hij treedt dus niet in eigen naam op.

4) Hij oefent zijn beroep op voortdurende wijze uit.

Naast deze positieve elementen, tracht de wet in artikel 2 in fine het begrip handelsvertegenwoordiger op negatieve wijze te benaderen, door een aantal contracten op te sommen die niet onder dit begrip vallen.

5. Eerste element.

De activiteit van de handelsvertegenwoordiger bestaat in « het opsporen en bezoeken van cliënteel, met het oog op het onderhandelen over of het afsluiten van zaken, verzekeringen uitgezonderd. »

Opsporen en bezoeken van cliënteel betekent zowel het maken van nieuw cliënteel als het onderhouden van het bestaande cliënteel (Parl. Doc., Kamer, zitt. 1962-63, doc. 583, nr. 2, blz. 4). Deze activiteit moet gebeuren buiten de lokalen van het bedrijf, bij de cliënten zelf. Zo kan een klantenwerver, die aan de deur van een magazijn mensen aanspreekt, niet in aanmerking komen.

Ten opzichte van de cliënteel, onderscheidt de wet niet naargelang deze uit handelaars of uit partikulieren bestaat. Een opmerking, die tot doel had de cliënteel tot handelaars te beperken, werd niet gevolgd (Parl. Ann., Senaat, 21 mei 1963, blz. 1127).

Het voorwerp der activiteit nu is het onderhandelen over of afsluiten van zaken. De vertegenwoordiger treedt dus op als tussenpersoon om voor zijn patroon een mede-contractant te zoeken. Dit werk is van intellectuele aard, zodat handarbeiders hier eveneens uitgesloten zijn.

Aldus worden bestellers, als krantendragers in dienst van een patroon, uit de toepassing der wet gesloten, daar zij hoofdzakelijk lichamelijke arbeid verrichten. Zelfs indien zij daarbij gebeurlijk nieuwe klanten opsporen, vallen zij toch niet onder toepassing der wet, daar zij arbeiders zijn en daarbij niet-voortdurend vertegenwoordiging verrichten (zie infra, nr. 8).

Moelijker is het geval van de verkopers van deur tot deur. In de rechtspraak bestaat betwisting over hun hoedanigheid van bediende of arbeider (Alg. Prakt. Rechtsv., v° Handarbeiders, nr. 16 en 22). Het is de aard hunner bedrijvigheid die ook hier beslissend is.

Indien hun activiteit voornamelijk uit handenarbeid bestaat, als het rondrijden met een auto, het overhandigen der koopwaar, zijn ze uitgesloten.

Bestaat echter ook hun taak in het bepraten der cliënteel, in het prijzen der koopwaar, en verrichten

ze dus hoofdzakelijk intellectuele arbeid, dan zijn ze als vertegenwoordigers te beschouwen.

Tijdens de senaatsvergadering van 22 mei 1963 ontstond zich namelijk volgende discussie :

M. Flamme : « La vente ambulante, Monsieur le Ministre, ce qu'on appelle le laissé sur place, est-il ou n'est-il pas compris dans ce projet de loi ? »

M. Troclet : « Je crois qu'il est compris dans le projet. Il en est d'ailleurs question, sous la forme du „porte à porte“, dans le rapport ». (Parl. Ann., Senaat, 22 mei 1963, blz. 1152; zie ook Parl. Doc., Senaat, 1962-63, verslag, nr. 185, blz. 27.) De Minister zelf maakte geen commentaar.

6. Tweede element.

De band van ondergeschiktheid kenmerkt het contract van vertegenwoordiging. De wet beschikt dat de vertegenwoordiger zijn taak « onder het gezag » van een of meer opdrachtgevers uitoefent.

De band van ondergeschiktheid is een kenmerk van alle contracten van dienstverhuring. De bepaling ervan wordt door artikel 1 van de wet van 10 maart 1900 op het arbeidscontract gegeven en bestaat uit het gezag, de leiding en het toezicht van de werkgever. Algemeen wordt aangenomen dat deze bepaling ook geldt t.o.v. de bedienden (zie Morgenthal : La subordination, T.S.R., 1960, blz. 155).

Een arrest van 3 oktober 1957 van het Hof van Cassatie (Pas. 1958, I, 86) onderzoekt nog nauwkeurig de kenmerken dezer ondergeschiktheid ten opzichte van een handelsreiziger, om te besluiten dat hij een zelfstandige reiziger is.

De nieuwe wet van 30 juli 1963 breekt met deze rechtspraak. Ten opzichte van de handelsvertegenwoordigers wordt voortaan de band van ondergeschiktheid nog slechts aan één element getoetst : het gezag. Leiding en toezicht maken geen deel meer uit van de bepaling van de band van ondergeschiktheid.

Daarbij is het niet nodig dat dit gezag werkelijk uitgeoefend wordt. Het is voldoende dat het gezag bestaat, dat het uitgeoefend zou kunnen worden.

In het verslag aan de senaat leest men dienaangaande : « De band van ondergeschiktheid, zoals de wetgever van 1962-63 die hier opvat, is het gezag » dat de werkgever over de werknemer uitoefent. De » leiding en het toezicht zijn dan nog slechts uitingen » van dit gezag en moeten niet meer gelijktijdig » bestaan. Dit gezag kan blijken uit de hierboven vermelde criteria : dat de kosten geregeld vergoed worden zal meestal het bewijs zijn dat degene die » ze op zich neemt, gezag oefent over degene die ze » vergoed krijgt. Degene die de prijs van een abonnement voor zijn rekening neemt, verkeert in hetzelfde geval, evenals hij die rekening en verantwoording eist of die instructies geeft. Het is geenszins nodig het werk eigenlijk te leiden, noch er » anders toezicht op uit te oefenen dan door het » vragen van een rekening, het geregeld aanvaarden » van de orders of andere uitingen die aantonen dat » de vertegenwoordiger niet voor eigen rekening » werkt, maar wel op eigen risico, zoals een aannemer of een handelaar... Er zij nochtans op gewezen, dat het de Commissie gevaarlijk voorkwam » als criterium voorop te stellen dat er een werkgever » moet zijn die instructies geeft. Zelfs zeer ruim » gezien, is de verantwoording van de werkzaamheid, » het feit dat er geen voldoende verwijt is gemaakt » van onvoldoende werkzaamheid, veel overtuigender. » (Parl. Doc., Senaat, 1962-63, verslag, nr. 185, blz. 54.)

En op blz. 16 van hetzelfde verslag luidt het: «Aangezien er niet altijd werkelijke leiding wordt gegeven en ook het gezag maar soms virtueel of »latent aanwezig is zonder zich te moeten uiten »wanneer vertrouwen heerst, is het zonder twijfel »normaler te zeggen dat de band van ondergeschikt- »heid aanwezig is wanneer het gezag zich „kan” doen »gelden en niet alleen wanneer het werkelijk aan- »gewend wordt.»

Deze zienswijze werd tijdens de debatten in de senaat uitdrukkelijk bevestigd (Parl. Ann., vergaderingen van 22 mei 1963, blz. 1141, en van 28 mei 1963, blz. 1170).

Deze band van ondergeschiktheid wordt daarbij vermoed (zie infra, nr. 9).

7. Derde element.

De handelsvertegenwoordiger dient zijn activiteit uit te oefenen «voor rekening en in naam» van een of meerdere opdrachtgevers.

De vertegenwoordiger sluit geen overeenkomsten in eigen naam, zoniet is hij een handelaar, een commissiennair.

Wanneer hij niet in zijn eigen naam optreedt, toch verbindt hij niet rechtstreeks zijn patroon. Deze blijft vrij het contract met de cliënt te weigeren, de patroon sluit dus zelf het contract.

Dit criterium houdt verband met de bestudering der aanverwante contracten, die verder aangegeven wordt (zie infra, nr. 11).

De vertegenwoordiger mag in naam van een of meer opdrachtgevers optreden. Hij mag dus voor meerdere werkgevers tegelijk optreden, hetgeen in sommige takken dezer bedrijvigheid dikwijls voorkomt.

8. Vierde element

De wet betreft alleen de «vertegenwoordiger die »in dienst wordt genomen om op voortdurende wijze »zijn beroep uit te oefenen, zelfs indien hij door zijn »werkgever belast is met bijkomstige taken die van »een andere aard zijn dan de handelsvertegenwoor- »diging».

Deze tekst heeft tot enigszins verwarde besprekingen aanleiding gegeven. Hij werd door de verslaggever voorgesteld, en kan best geïnterpreteerd worden door de commentaar van het verslag (Parl. Doc., Senaat, 1962-63, nr. 185, blz. 35 tot 38) en de besprekingen in de Senaat.

Het feit dat de handelsvertegenwoordiger in dienst moet genomen worden om op voortdurende wijze zijn beroep uit te oefenen, betekent niet dat dit beroep zijn hoofdactiviteit dient te zijn. Amendementen er toe strekkend te vereisen dat het de hoofdzakelijke activiteit zou zijn, werden verworpen (Parl. Ann., Senaat, verg. 22 mei 1963, blz. 1156-1157).

De werknemer kan dus andere beroepen uitoefenen, maar van af het ogenblik dat hij voor een patroon voortdurend, bij voorbeeld 2 à 3 uren per dag, aan vertegenwoordiging doet, valt hij onder toepassing der wet.

Het vereiste van voortdurendheid moet dus beoordeeld worden in de betrekkingen tussen werknemer en werkgever. Van af het ogenblik dat de werknemer door de patroon aangeworven wordt om, in het raam van hun overeenkomst, voortdurend of gewoonlijk vertegenwoordiging te doen, is hij een handelsvertegenwoordiger. In het beschouwde contract moet dus de vertegenwoordiging de hoofdbezigheid zijn (zie ver-

klaring van senator R. Houben in de vergadering van 28 mei 1963, Parl. Ann., blz. 1172).

Wanneer een vertegenwoordiging alleen slaat op seizoenartikelen en de activiteit van de werknemer dus uiteraard tijdelijk is, valt hij toch nog onder toepassing der wet indien hij, in het kader van het contract, hoofdzakelijk vertegenwoordiging voor die werkgever doet (Parl. Doc., Senaat, 1962-64, verslag nr. 185, blz. 38).

Wanneer het vaststaat dat het contract de werknemer voortdurend voor vertegenwoordiging te werk stelt, dan is het onverschillig of de werkgever zijn bediende nog belast met bijkomende taken, die van een andere aard zijn dan de handelsvertegenwoordiging. De wet blijft in dit geval toepasselijk.

Wat de wetgever door dit vereiste wil vermijden, is de activiteit die erin bestaat slechts toevallig voor een werkgever aan handelsvertegenwoordiging te doen. Zo bepaalt artikel 2, lid 3, zelf dat de bediende, die af en toe mede belast wordt, samen met zijn arbeid binnen de onderneming, stappen te doen bij de cliënteel, niet onder toepassing van deze wetgeving valt, behalve voor wat betreft het bepaalde in artikel 4 (zie infra, nr. 17).

9. Het gezag. - Vermoeden *juris tantum*.

Artikel 2, lid 2 van de wet van 30 juli 1963 luidt: «Niettegenstaande elke uitdrukkelijke bepaling van »de overeenkomst of bij stilzwijgen ervan, wordt de »overeenkomst gesloten tussen opdrachtgever en »tussenpersoon, welke titel hem ook wordt toegekend, »aangezien als een arbeidsovereenkomst voor bedien- »den, tenzij het tegendeel wordt bewezen.»

Hierdoor wordt het vermoeden ingesteld dat, van af het ogenblik dat tussen twee partijen een overeenkomst gesloten is betreffende de handelsvertegenwoordiging, deze overeenkomst een bediendencontract is. De last van het bewijs wordt alsoo voor een groot gedeelte op de werkgever gelegd, hoewel niet helemaal.

De werknemer moet het bewijs leveren dat het contract een handelsvertegenwoordiging betreft, en hij optrad voor rekening en in naam van de werkgever. Vermits deze overeenkomsten niet geschreven moeten zijn, zal dit bewijs kunnen voortspruiten uit een aantal materiële feiten van vertegenwoordigingswerk, waarna het vermoeden speelt. Eens dit bewijs geleverd, wordt het bewijs dat de werknemer optreedt onder het gezag van de werkgever door het vermoeden gedekt.

De werknemer moet dan nog bewijzen dat hij op voortdurende wijze deze handelsvertegenwoordiging verricht, en zulks wordt niet door het vermoeden gedekt. Zowel de bewoordingen van het vermoeden, als de plaats in de wettekst: onmiddellijk achter het eerste lid, als de reden van de instelling ervan, nl. reactie tegen het misbruik van de «zelfstandige vertegenwoordigers, wijzen daarop (Parl. Doc., Senaat, 1962-63, verslag, nr. 185, blz. 32 en 43; besprekingen in de Senaat, vergadering van 22 mei 1963, Parl. Ann., blz. 1159, verklaring van senator Oblin).

Het vermoeden is uiteindelijk slechts «*juris tantum*». De werkgever zal gebeurlijk het tegenbewijs kunnen leveren. Hij kan dit meer bepaald doen door aan te tonen dat het contract geen handelsvertegenwoordiging is, omdat het een der bestanddelen mist, of omdat het een ander contract is. De wetgever zelf haalt te dien opzichte sommige andere contracten in artikel 2 lid 4 aan (zie infra, nr. 11).

Het door de wet ingestelde vermoeden geldt tegenover iedereen; zo kan het ook door de Rijksdienst voor

Maatschappelijke Zekerheid ingeroepen worden (Parl. Ann., Senaat, 28 mei 1963, blz. 1169, verklaringen van senatoren R. Houben en Troclet).

10. Terminologie.

Het is nu duidelijk geworden dat deze wet een ernstige wijziging aan de tot nu toe gebruikte terminologie brengt. De wetgever heeft dit zelf ingezien, en deze kwestie werd tijdens de voorbereiding herhaaldelijk behandeld.

Talrijke bewoordingen waren in gebruik voor het kwestieuze beroep: handelsreiziger (commis-voyageur), reiziger, vertegenwoordiger (représentant) handelsvertegenwoordiger, handelsagent, zelfstandig vertegenwoordiger, enz.

Algemeen werd stilaan aangenomen dat de handelsreiziger als bediende moest beschouwd worden, terwijl de vertegenwoordiger een zelfstandige was, als lasthebber aangezien werd. (Biseau de Hauteville, Voyageurs et représentants de commerce, nr. 3, Van Ryn, Droit commercial, t. I, nr. 62.)

De wet van 30 juli 1963 wijzigt radikaal deze begrippen. Een enkel begrip wordt ingevoerd: de handelsvertegenwoordiger, die de twee vorige grote categorieën van handelsreiziger en vertegenwoordiger bevat, en die als bediende beschouwd wordt (Parl. Doc. Senaat, 1962-63, verslag, nr. 185, blz. 21).

Degene die daden van vertegenwoordiging verricht zonder onder het gezag van de werkgever te vallen, wordt als handelsagent betiteld.

11. Uitgesloten contracten.

Artikel 2 lid 1 bepaalt dat de wet van toepassing is op de handelsvertegenwoordiging, verzekeringen uitgezonderd. De wetgever was van oordeel dat deze stof te ingewikkelde problemen stelde, die in het kader ener bijzondere regeling zouden passen.

Artikel 4 lid 4 bepaalt daarnaast: « Zijn luidens de » bewoordingen van deze wet, geen handelsvertegenwoordigers: de commissionnaire, de makelaar, de » concessiehouder voor alleenverkoop, de tussenper- » soon die zijn orders vrij kan doorgeven aan wie hij » wil, en in het algemeen, de handelsagent die tegen » over zijn opdrachtgever verbonden is door een aan- » nemingsovereenkomst, een bezoldigde lastgeving of » enig ander contract krachtens hetwelk de handels- » agent niet onder het gezag van zijn opdrachtgever » optreedt. »

In de handel treden, bij het sluiten der overeenkomsten, zeer vele tussenpersonen op die hoegenaamd geen bedienden zijn. Theoretisch zijn als deze tussenpersonen te onderscheiden in commisisonnaires, makelaars, lasthebbers, agenten. Praktisch lopen hun activiteiten zeer dikwijls door elkander, en zijn ze ook moeilijk van de handelsvertegenwoordigers te onderscheiden.

Het belangrijkste kenmerk om de handelsvertegenwoordiger van deze andere tussenpersonen te onderscheiden ligt voor al deze contracten — behalve de lastgeving — in het gezag. Terwijl de handelsvertegenwoordiger onder het gezag van zijn werkgever staat, zijn de andere tussenpersonen onafhankelijke personen. Het is het kenmerk van de band van ondergeschiktheid, maar herleid tot het gezag, dat het voornaamste criterium van onderscheid vormt (Parl. Doc., Kamer, 1962-63, verslag, nr. 185, blz. 50); verklaring van senator Troclet in de senaatsvergadering van 22 mei 1963, aParl. Ann., blz. 1141).

Naast dit kenmerk kunnen ten opzichte van elk

contract nog andere bijkomende verschillen aangeduid worden. Dit blijkt uit de door artikel 4 opgegeven opsomming van uitgesloten contracten, die hieronder wordt aangeduid. De opsomming is vanzelfsprekend niet beperkend.

De alzo door de wetgever uitgesloten gevallen zijn.

1. De commissionnaire. Krachtens artikel 12 van titel VII van boek I van het Wetboek van Koophandel is de commissionnaire hij die handelt in zijn eigen naam of onder een maatschappelijke naam, voor rekening van een commissiegever. De commissionnaire is een handelaar. Hij treedt altijd op in eigen naam en nooit in naam van zijn opdrachtgever.

Het verschil tussen de commissionnaire en de handelsvertegenwoordiger bestaat hierin dat de eerste zijn diensten aanbiedt aan het publiek in het algemeen en slechts handelt nadat hij daartoe opdracht heeft ontvangen. De handelsvertegenwoordiger treedt alleen op voor een of meer bepaalde huizen, zoekt zelf klanten en bestellingen op, en neemt in het algemeen het initiatief.

2. De makelaar is een tussenpersoon die ook de hoedanigheid van handelaar heeft. Hij stelt de contracterende partijen met elkander in verbinding. Hij is geen partij bij de overeenkomst die door zijn bemiddeling wordt aangegaan. De makelaars-verrichting is een objectieve handelsdaad (art. 2 van titel I, boek I H.W.B.).

Het verschil tussen de makelaar en de handelsvertegenwoordiger ligt in het gezag: alleen de laatste staat onder het gezag van de werkgever (Van Ryn, Droit commercial, t. I, nr. 62). De activiteiten van beiden zijn zeer gelijklopend, en het onderscheid zal dikwijls zeer moeilijk vallen.

3. De concessiehouder voor alleenverkoop wordt door de wet van 27 juli 1961 bepaald. Krachtens artikel 1 ervan is de concessiehouder inzake alleenverkoop de handelaar die van een concessiegever het recht heeft verkregen tot de exclusieve verkoop van de door deze vervaardigde of verdeelde artikelen of produkten en die deze artikelen en produkten in eigen naam en voor eigen rekening verkoopt. De concessiehouder koopt de produkten om te verkopen. Hij is een handelaar.

Deze wet heeft echter haar praktisch belang verloren sinds het van kracht worden van het reglement nr. 17 van 6 februari 1962 van de Ministerraad der E.E.G., inzake toepassing der artikelen 85 en 86 van het verdrag van Rome (zie Durry, Ouragan européen sur les contrats d'exclusivité, Rec. Dalloz, 1963, chron., blz. 177; Hayoit de Termicourt, Le Conflit Traité - Loi interne, J.T., 1953, blz. 481, bijz., blz. 485, nota 92).

4. De bezoldigde lasthebber. Krachtens artikel 1984 B.W. is de lastgeving of volmacht een handeling waarbij een persoon aan een ander macht geeft om iets voor hem (lastgever) en in zijn naam te doen.

Het voorwerp van de lastgeving is het stellen ener juridische handeling, nl. het sluiten van een contract dat de lastgever verbindt. De vertegenwoordiger integendeel zoekt slechts een medecontractant op, later zal zijn patroon het contract sluiten. De handelsvertegenwoordiger stelt dus geen juridische, maar materiële daden (De Page, Droit civil, t. IV, nr. 849 en t. V nr. 362, B).

Soms zal ook het beperkt aantal der door de tussenpersoon gesloten verhandelingen op een lastgeving duiden.

5. Het aannemingscontract. Dit slaat op de uitvoe-

ring van een bepaald werd. Het beperkt aantal der verhandelingen met de opdrachtgever gesloten is ook hier een aanduiding. Tevens is er in dit contract geen spraak van ondergeschiktheid (De Page, Droit civil, t. IV, nr. 846 en 847).

6. De handelsagent die niet onder het gezag van zijn opdrachtgever staat of de tussenpersoon die vrij zijn orders kan doorgeven aan wie hij wil. Zonder bepaalde contracten te noemen, herhaalt de wetgever hier het algemeen criterium van het gezag. Wanneer dit ontbreekt, is de kwestieuze persoon geen handelsvertegenwoordiger.

Het betreft hier handelsagenten, die zich gewoonlijk zelf als handelaars beschouwen en die een eigen cliënteel hebben. Dikwijls kopen zij zelf om te verkopen: dan zijn ze zeker handelaars. Het kunnen ook algemene handelsagenten zijn die een eigen organisatie hebben (Van Ryn, Droit commercial, t. I, nr. 57 en volg.).

Er dient echter opgemerkt dat een handelsvertegenwoordiger die medewerkers heeft, daarom geen vrij handelsagent is (verklaring van senatoren Flamme en Troclet in de vergadering van 22 mei 1963, Parl. Ann., blz. 1151 en 1152).

Bij het behandelen dezer categorieën moet er met het wettig vermoeden rekening gehouden worden, volgens hetwelk degene die bewijst handelsvertegenwoordiging te doen, geacht wordt handelsvertegenwoordiger te zijn (zie supra, nr. 5).

De werkgever die beweert dat het om een ander contract gaat, moet dit bewijzen.

Afdeling II. - Toepasselijke wetgeving.

12. Wetgeving op het bediendencontract.

Artikel 1 van de wet van 30 juli 1963 beschikt: «De handelsvertegenwoordiging, voor zover zij de » betrekkingen tussen de handelsvertegenwoordigers » en hun werkgevers betreft, wordt geregeld door de » wetten betreffende het bediendencontract, gecoördoneerd op 20 juli 1955, en door de bepalingen van » deze wet.»

Alle beschikkingen van het K.B. van 20 juli 1955, die niet onverenigbaar zijn met de wet van 30 juli 1963, zijn derhalve op de handelsvertegenwoordiger toepasselijk. Hier dient echter op gewezen dat de artikelen 27, 28, 29 en 30 van de gecoördineerde wetten betreffende het bediendencontract, en die de handelsreizigers betroffen, door art. 24 der wet van 30 juli 1963 opgeheven zijn (zie supra, nr. 1).

De wetten op het bediendencontract kennen aan de bediende veranderlijke rechten toe, al naargelang de wedde die hij verdient. Zo zijn in beginsel deze wetten alleen toepasselijk op de bedienden die niet meer dan 180.000 F per jaar verdienen. Er is eveneens een verschil in rechten naargelang de bediende meer of minder dan 120.000 F per jaar verdient.

Deze beperkingen en onderscheidingen zijn eveneens op de handelsvertegenwoordigers toepasselijk, wanneer het de toepassing van de bediendenwet betreft (Parl. Doc., Senaat, zitt. 1958-59, nr. 313, wetsontwerp, blz. 16; Parl. Doc., Senaat, 1962-63, nr. 185, verslag, blz. 27).

13. Wet van 30 juli 1963.

Deze beperkingen en onderscheidingen zijn echter niet van toepassing op de beschikkingen van de wet van 30 juli 1963 zelf, behalve wanneer deze zelf een

dergelijke grens uitdrukkelijk voorzien (Parl. Doc., Senaat, zitt. 1958-59, nr. 313, wetsontwerp, blz. 10).

In beginsel zijn dus alle artikelen van deze wet op de handelsvertegenwoordigers van toepassing, welke ook hun wedde of verdiensten weze. Slechts artikelen 18 en 20 van de wet, betreffende het concurrentiebeding, voorzien een toepassingsmodaliteit op 120.000 F (zie infra, nr. 33).

14. Bevoegde rechtbank. - Scheidsrechterlijk beding.

Vermits de handelsvertegenwoordiger door de wetgever van 1963 als een bediende beschouwd wordt, behoren alle betwistingen tot de bevoegdheid van de Werkrechtssraad (art. 1 der wet van 9 juli 1926 op de Werkrechtssraden).

Artikel 22 van de wet van 30 juli 1963 bepaalt dien-aangaande: «De handelsvertegenwoordigers en hun » werkgevers mogen zich niet bij voorbaat verbinden » om de geschillen die uit de door hen aangegane » arbeidsovereenkomst voor bedienden in de toekomst » mochten ontstaan, aan scheidsrechters voor te » leggen.»

De wetgever heeft geoordeeld dat de werknemer niet op voorhand aan zijn gewone rechter, de Werkrechtssraad, mocht onttrokken worden. Het scheidsrechterlijk beding, waarbij een partij zich verplicht de gebeurlijke toekomstige betwistingen aan een scheidsrechter te onderwerpen, is derhalve onwettig.

Niets belet echter de partijen, na het ontstaan van het geschil, een scheidsrechterlijk verdrag te sluiten, en dan het geschil aan een scheidsgerecht te onderwerpen.

15. Dwingende aard der wetgeving.

Artikel 23 luidt: «Van de bepalingen van deze wet » mag niet worden afgeweken ten nadele van de » handelsvertegenwoordiger.»

Oorspronkelijk voorzag het wetsontwerp dat de wet van openbare orde was. Deze tekst werd vervangen door de huidige, wanneer de Raad van State opmerkte dat er zo vele uiteenlopende meningen bestaan over het begrip openbare orde dat het gebruik ervan slechts tot verwarring zou kunnen leiden (Parl. Doc., Senaat, 1958-59, wetsontwerp, nr. 313, blz. 22).

Tijdens de parlementaire besprekingen werd nog herhaaldelijk de wet als zijnde van openbare orde geheten. Er is echter een zeer belangrijke verklaring van senator Troclet, die de werkelijke aard der wet belicht, wanneer hij zegt: «J'ai été chargé par la » commission de faire une déclaration de rapporteur » sur un point qui a été soulevé à propos de l'article 6. » Un membre de la commission a demandé si dans le » cadre de cet article, un représentant de commerce » pouvait, après la cessation du contrat, renoncer à » ses droits, nonobstant le caractère d'ordre public » de la loi. Il est bien évident qu'on peut toujours » renoncer à ses droits quand le contrat a cessé ses » effets mais pas avant. Il est superflu de le spécifier » dans une loi. La commission m'a demandé de faire » une déclaration dans ce sens. Je déclare donc qui, » nonobstant l'article 22 qui confère à la loi un caractère d'ordre public, on peut, après le jeu du deuxième » alinéa de l'article 6, renoncer à son droit.» (Senaatsvergadering van 4 juni 1963, Parl. Ann., blz. 1240.)

Hetgeen de verslaggever hier onderlijnt is het feit dat een partij, bij het einde van het contract, aan de nietigheid van een of andere met de wet strijdige conventionele bepaling kan verzaken, dat de begane nietigheid dus kan gedekt worden.

De door artikel 23 voorziene sanctie is dus de betrekkelijke nietigheid. Dit doet dan ook besluiten dat de wet wel een imperatief, dwingend karakter heeft, maar niet behoort tot de openbare orde (zie De Page, Droit civil, t. I, nr. 97 en 98). Het betrekkelijke karakter der nietigheid heeft tot gevolg dat deze alleen kan ingeroepen worden door de partij die er door beschermd wordt, zij kan gedekt worden en zij met 10 jaar verjaart.

De dwingende aard der wetgeving is ter bescherming van één der partijen ingesteld, nl. de werknemer.

Er kan dus niet van de wet afgeweken worden in het nadeel van de werknemer, behalve indien de wet zelf dit toelaat.

Maar niets belet dat in het contract grotere voordelen aan de werknemer toegekend worden. Hetgeen door de wet voorzien wordt is een minimum bescherming van de werknemer. Niets belet partijen deze ten gunste van de werknemer uit te breiden.

Afdeling III. - De bezoldiging

§ 1. De samenstelling

16. Elementen der bezoldiging.

Artikel 3 der wet van 30 juli 1963 beschikt: « De » bezoldiging van de handelsvertegenwoordiger bestaat » hetzij uit een vaste wedde, hetzij uit commissieloon, » hetzij gedeeltelijk uit een vaste wedde en gedeelte- » lijk uit commissieloon. »

Tijdens de bespreking in de Kamer werd de vraag gesteld of hierdoor de gedeeltelijke bezoldiging in natura uitgesloten wordt. De Minister antwoordde dat zulks een feitelijke kwestie is (Parl. Ann., Kamer, vergadering van 17 juli 1963, blz. 437 in fine en blz. 439). Men zal dienen na te gaan of zulks de wettelijke bescherming van de handelsvertegenwoordiger vermindert of niet (zie supra, nr. 15).

§ 2. De grondslag

17. Het commissieloon is verschuldigd op de aanvaarde orders.

Artikel 4 der wet van 30 juli 1963 beschikt: « Het » commissieloon is verschuldigd voor ieder order die » door de werkgevers wordt aanvaard, zelfs indien op » die order geen uitvoering volgt, behalve in geval van » niet-uitvoering door de schuld van de vertegenwoordiger. »

» Ieder order wordt vermoed aanvaard te zijn, behoudens weigering of voorbehoud door de werkgever » aan zijn handelsvertegenwoordiger schriftelijk medegedeeld binnen een in de overeenkomst bepaalde termijn. Is de termijn niet bepaald, dan bedraagt hij » een maand vanaf het doorgeven van de order. »

De handelsvertegenwoordiger heeft recht op commissieloon op elk order dat hij aanbrengt en dat door zijn werkgever aanvaard wordt, en dit onafhankelijk van de uitvoering van dit order.

De order is een bestelling van een derde door de handelsvertegenwoordiger aangebracht, en het staat de werkgever vrij deze te aanvaarden of niet. Indien hij ze niet aanvaard, heeft de handelsvertegenwoordiger geen recht op commissieloon. Aanvaardt hij ze wel, dan heeft de handelsvertegenwoordiger daardoor alleen recht op zijn commissie, en dit ondanks het feit of het met de klant also gesloten contract uitgevoerd wordt of niet. Het recht op commissie is dus onafhan-

kelijk van de levering en de betaling; het enig criterium is de aanvaarding van de order door de werkgever. Dit is een grondbeginsel der wet, zoals tijdens de parlementaire voorbereiding verklaard werd (Parl. Doc., Senaat, zitt. 1962-63, verslag, nr. 185, blz. 69).

De reden van deze beschikking, die reeds te vinden was in artikel 28 der S.W. op het bediendencontract, is dat het economisch risico van de onderneming bij de patroon ligt, die eveneens de winst opstrijkt, en dat het niet geoorloofd is dat deze dit risico op de werknemer zou afwentelen. (zie nochtans infra, nr. 38 betreffende het delcrederebeding).

Wanneer echter de niet-uitvoering van de order te wijten is aan de fout van de vertegenwoordiger, dan heeft hij geen recht op commissieloon. De werkgever zal het bewijs er van moeten leveren, met dien verstande dat het normale handelsrisico, de reclame rond het produkt gevoerd, niet als fout aan de vertegenwoordiger kunnen aangewreven worden (Parl. Ann., Senaat, 28 mei 1963, blz. 1175).

Het bewijs van het aanvaarden moet rekening houden met de gewoonten en technieken in het kwestieuze handelsbedrijf waartoe de bestelling behoort.

De wetgever stelt daarnaast een vermoeden in betreffende de aanvaarding der orders. Iedere order wordt inderdaad vermoed aanvaard te zijn, behoudens weigering of voorbehoud door de werkgever aan zijn handelsvertegenwoordiger schriftelijk medegedeeld binnen een in de overeenkomst bepaalde termijn. Is deze termijn niet bepaald, dan bedraagt hij een maand vanaf het doorgeven van de order.

Dit vermoeden is juris tantum: het tegenbewijs kan geleverd worden. Maar de niet-aanvaarding kan slechts op de door de wet aangeduide manier bewezen worden, dus door een schriftelijke weigering of voorbehoud binnen een bepaalde termijn (Parl. Doc., Senaat 1962-63, verslag nr. 185, blz. 60, en vooral Parl. Ann., Senaat, 28 mei 1963, blz. 1174-1175).

Kan de werkgever geldig bedingen dat de termijn van aanvaarding der order duurt tot de levering of zelfs de betaling der koopwaar, zodanig dat de aanvaarding van de order met deze levering of betaling zou gelijkstaan? Dit is in beginsel onwettelijk: het stelt het commissieloon afhankelijk van de uitvoering van de order. Tevens werd also geen werkelijke termijn van aanvaarding bepaald, zoals door artikel 4 vereist wordt.

Het probleem van de geldigheid dezer clause werd in het Senaatsverslag besproken. De geldigheid er van zou kunnen aanvaard worden wanneer firma's gewoonlijk van hun klanten volledige betaling vóór de levering eisen, hetgeen wellicht weinig voorkomt. Ook voor zeer grote bestellingen, die langdurige onderhandelinguu vergen, kan gebeurlijk het sluiten van het contract met de aanvaarding gelijkgesteld worden (Parl. Doc., Senaat, 1962-63, verslag nr. 185, blz. 58-60).

De voor de aanvaarding gestelde termijn begint te lopen vanaf het doorgeven van de order door de vertegenwoordiger. Dit is het opsturen, of het overhandigen van de order door de vertegenwoordiger aan de werkgever.

Deze beschikking betreft alleen de door de vertegenwoordiger rechtstreeks aangebrachte orders (zie nochtans infra, nr. 19).

18. Aanvaarding der orders tijdens de schorsing of na het einde der overeenkomst.

Artikel 5 der wet van 30 juli 1963 luidt: « Onverminderd de bepalingen van artikel 8 §§ 2, 3 en 4

» en van artikel 10 van de wetten op het bedienden-
 » contract, heeft de handelsvertegenwoordiger recht
 » op commissieloon voor de orders die hij heeft aan-
 » gebracht, zelfs wanneer deze slechts worden aan-
 » vaard tijdens de schorsing of na het einde van de
 » overeenkomst. »

Artikels 8 en 10 van de S.W. op het bediendencon-
 tract bepalen voor welke termijn de bediende recht
 heeft op zijn bezoldiging of een gedeelte er van ge-
 durende de schorsing van de bediendenovereenkomst
 wegens bevalling of ziekte.

Krachtens artikel 12 quater der S.W. op het be-
 diendencontract wordt het commissieloon, waarop de
 bediende recht heeft, berekend op grond van het
 maandgemiddelde der commissielonen, welke in de
 twaalf maanden vóór de in artikelen 8 tot 10 bedoelde
 ongeschiktheid zijn toegekend of, in voorkomend ge-
 val, tijdens het gedeelte van die twaalf maanden tij-
 dens hetwelk hij in dienst is geweest.

Naast dit alzo berekend loon, heeft de vertegen-
 woordiger nog recht op het commissieloon voor door
 hem aangebrachte orders, wanneer deze order tijdens
 de schorsing aanvaard worden. De vertegenwoordiger
 cumuleert dus enerzijds een op normale veronderstel-
 de commissielonen berekende bezoldiging, en ander-
 zijds daarbij een commissieloon op de orders die
 tijdens deze periode door de patroon aanvaard worden.
 Deze cumul werd uitdrukkelijk in het Senaatsverslag
 vooropgesteld (Parl. Doc., Senaat, 1962-63, verslag nr.
 185, blz. 64). De opgegeven reden is dat de vertegen-
 woordiger bij het hernemen van zijn arbeid een ern-
 stig verlies aan inkomsten zal vaststellen door het
 cliënteel, dat ondertussen verlopen is.

Orders na het einde van het contract door de pa-
 troon aanvaard geven ook recht op commissieloon.

Er is geen termijn gesteld na dewelke dit recht een
 einde neemt.

19. Aanvaarding der door de cliënteel opgegeven orders tijdens de schorsing of na het einde der overeenkomst.

Artikel 6 der wet luidt: « Onverminderd de in
 » artikel 5 bedoelde bepalingen, heeft de handelsver-
 » tegenwoordiger recht op commissieloon voor de
 » orders door de cliënteel opgegeven tijdens de ganse
 » duur van de schorsing of tijdens een periode van drie
 » maand volgend op het einde van de overeenkomst,
 » wanneer hij bewijst dat hij gedurende de uitvoering
 » van zijn overeenkomst met de klant een rechtstreeks
 » contact heeft tot stand gebracht dat gevolgd werd
 » door feiten die tot de aanvaarding van bedoelde
 » orders hebben geleid. »

Het betreft hier niet orders die door de vertegen-
 woordiger aangebracht werden, maar orders die door
 de cliënteel rechtstreeks aan de werkgever opgegeven
 worden tijdens de ziekte van de vertegenwoordiger of
 na het einde van het contract.

Om op dit commissieloon recht te hebben, moet de
 vertegenwoordiger bewijzen :

1) dat hij gedurende de overeenkomst een recht-
 streeks contact met de klant gehad heeft. Over dit
 begrip werd zeer breedvoerig geredetwist in de Se-
 naat. Het blijkt dat dit zeer breed moet opgevat wor-
 den : een telefonisch contact zou volstaan. Het ver-
 zenden van een algemeen rondschrijven is echter niet
 voldoende (Parl. Doc., Senaat, 1962-63, verslag nr.
 185, blz. 63; Parl. Ann., Senaat, 28 mei 1963, blz.
 1176-1177).

2) dat dit contact gevolgd is door feiten die tot
 de aanvaarding van de order geleid hebben. Het

contact moet dus door een begin van verwezenlijking
 van de zaak gevolgd worden.

Ook deze commissielonen worden met de vergoe-
 ding tijdens de schorsing gecumuleerd (zie supra,
 nr. 18).

Wanneer het contract beëindigd is, wordt het recht
 op commissieloon beperkt tot de orders die tijdens
 3 maanden na het einde opgegeven worden. De aan-
 vaarding moet niet noodzakelijk binnen deze termijn
 gebeuren.

20. Onrechtstreeks commissieloon. - Bezoek van be- paalde cliënteel of sector.

Artikel 7 van de wet van 30 juli 1963 luidt : « De
 » handelsvertegenwoordiger die een in de overeen-
 » komst bepaalde cliënteel of sector alleen moet
 » bezoeken, heeft, tijdens de uitvoering van zijn over-
 » eenkomst, recht op commissieloon voor de zaken
 » die de werkgever zonder de tussenkomst van de
 » vertegenwoordiger met die cliënteel of in die sector
 » afsluit.

» Hij heeft insgelijks recht op dat commissieloon op
 » de zaken die afgesloten worden tijdens de schorsing
 » of na het einde van de overeenkomst, voor zover de
 » order tijdens de uitvoering van de overeenkomst
 » werd doorgegeven. »

De vertegenwoordiger heeft recht op onrechtstreeks
 commissieloon wanneer hij gelast is alleen een be-
 paalde cliënteel of sektor te bezoeken.

Deze cliënteel of sektor worden in het contract
 bepaald, positief of negatief. De werkgever kan aan de
 vertegenwoordiger alleen een sektor of cliënteel toe-
 vertrouwen, waaruit hij echter bepaalde cliënten kan
 uitzonderen. Betreffende deze heeft de vertegenwoor-
 diger dan geen recht op onrechtstreekse commissies.
 Daar het vertegenwoordigerscontract niet schriftelijk
 moet opgesteld worden, kan een bepaalde cliënteel of
 sektor ook mondeling toevertrouwd worden.

De onrechtstreekse commissie betreft de zaken die
 de werkgever tijdens de uitvoering der overeenkomst,
 zonder de tussenkomst van de vertegenwoordiger met
 die cliënteel of in die sektor afsluit. Het betreft dus
 zaken waarin de vertegenwoordiger niet tussengekomen
 is, en waarvan het initiatief zowel van de werkgever-
 handelaar als van de cliënt kan uitgaan. Daarom werd
 het woord « afsluiten » gebruikt, dat hier meer alge-
 meen is dan het aanvaarden van de order (zie desaan-
 gaande de enigszins verwarde discussie in de Senaat,
 Parl. Ann., 28 mei 1963, blz. 1177-1180 en 4 Juni 1963,
 blz. 1240-1241).

Het recht op dit onrechtstreeks commissieloon wordt
 eveneens gegeven op de zaken die de werkgever afsluit
 tijdens de schorsing van het contract of na het einde
 van de overeenkomst, voor zover de order tijdens de
 uitvoering van de overeenkomst werd doorgegeven.

Indien dus de bestelling door de cliënt aan de werk-
 giver tijdens de duur der overeenkomst doorgegeven
 wordt, dan heeft de vertegenwoordiger recht op het
 commissieloon wanneer de werkgever deze zaak later
 afsluit, tijdens de schorsing of zelfs na het einde der
 overeenkomst.

Er is geen termijn die dat recht op het commissie-
 loon beperkt.

21. Bijzonder geval. - Gespreide leveringen.

Artikel 8 der wet van 30 juli 1963 bepaalt : « Hebben
 » de aanvaarde orders betrekking op gespreide leverin-
 » gen, dan heeft de handelsvertegenwoordiger, ingeval
 » zijn overeenkomst een einde neemt, aanspraak op

» commissielonen voor de leveringen die gedurende zes maanden na het einde van de overeenkomst worden gedaan. »

In bepaalde sectoren van het bedrijfsleven worden door de vertegenwoordiger contracten gesloten voor de geregelde levering van producten gedurende een zeer lange termijn.

De wet beperkt dienaangaande het recht op commissieloon op deze leveringen tot zes maand na het einde van het contract.

22. Geen dubbel commissieloon.

Artikel 9 der wet van 30 juli 1963 bepaalt: « De » handelsvertegenwoordiger die opvolger is van degene » die in aanmerking komt voor het bepaalde in de » artikelen 5, 6, 7 tweede lid, en 8, kan geen aanspraak » maken op commissieloon voor diezelfde orders. »

De werkgever kan inderdaad niet gehouden worden tweemaal commissieloon te betalen voor eenzelfde zaak. Wanneer dus in geval van schorsing of beëindiging van het contract, een opvolgend vertegenwoordiger in dienst komt, kan deze geen aanspraak maken op de commissielonen, die krachtens de hoger besproken wetsbeschikkingen aan zijn voorganger verschuldigd zijn (zie supra, nr. 18 tot 21).

23. Berekening van het commissieloon.

Artikel 10 van de wet van 30 juli 1963 beschikt: « De overeenkomst bepaalt hoe het commissieloon » wordt berekend. Bij ontstentenis van contractuele » bepalingen wordt het commissieloon berekend op de » prijs die voorkomt in de bestelbon of in de door de » werkgever aanvaarde order; bij gebreke daarvan, op » de prijscuranten, tarieven of prijsschalen en bij ge- » breke daarvan op de gemaakte prijs. »

De wijze van berekening van het commissieloon wordt door de vrije wilsovereenkomst van partijen geregeld. Artikel 10 behoort tot het suppletief recht, en vindt slechts toepassing wanneer de overeenkomst zelf niets voorziet.

Deze beschikking stelt een hiërarchie in voor de verschillende bewijsmiddelen voor de berekening van het commissieloon (Parl. Ann., Senaat, 4 juni 1963, blz. 1243):

1) de prijs die voorkomt op de bestelbon of op de door de werkgever aanvaarde order. Deze beide documenten komen in gelijke mate in aanmerking, zoniet zou de vertegenwoordiger fictief de prijs in de bestelbons kunnen verhogen.

2) de prijscuranten, tarieven of prijsschalen;

3) de gemaakte prijs, t.z., de prijs die aan de klant gevraagd is (Parl. Doc., Kamer, zitt. 1962-63, verslag stuk 583, nr. 2, blz. 9).

Wanneer deze documenten ontbreken, kan de factuur in aanmerking komen (Parl. Ann., Senaat, 4 juni 1963, blz. 1243), of kan de rechter de basis van het commissieloon bij analogie of ex aequo et bono vaststellen (Parl. Doc., Kamer, zitt. 1962-63, verslag, stuk 583, nr. 2, blz. 9).

24. Maandelijks staat en documenten.

Opdat de vertegenwoordiger zich rekenschap zou kunnen geven van zijn verdiensten, beschikt artikel 11 der wet: « De werkgever verstrekt maandelijks aan » de handelsvertegenwoordiger de staat en documenten » betreffende de voor de voorafgaande maand ver- » schuldigde commissielonen. »

De staat der commissielonen is de berekening ervan.

De documenten vormen de grondslag waarop het commissieloon berekend wordt; het zijn de dubbels van de stukken, die krachtens artikel 10 in aanmerking komen om het commissieloon te berekenen.

Daar de werkgever verplicht is in de voorziene gevallen het commissieloon te blijven betalen na het beëindigen der overeenkomst, moet hij deze staat en documenten eveneens nog na dit einde aan de vertegenwoordiger blijven verstrekken, zolang deze voor commissielonen in aanmerking komt (Parl. Doc., Kamer, zitt. 1962-63, verslag stuk 583, nr. 2, blz. 5).

§ 3. De eisbaarheid

25. Betaling tijdens het contract.

Artikel 12 der wet van 30 juli 1963 bepaalt: « Bij » ontstentenis van contractuele bepalingen is het com- » missieloon eisbaar vijftien dagen na de aflevering van » de staat en eventueel van de documenten bedoeld in » artikel 11.

» Wanneer de bezoldiging geheel of gedeeltelijk uit » een vaste wedde bestaat, wordt deze maandelijks uit- » betaald. »

Betreffende de betaling van het commissieloon, zijn het eveneens de partijen die vrij in hun overeenkomst de datum van eisbaarheid bepalen. Vermits de aanvaarding van de order door de werkgever het recht op commissieloon doet ontstaan, is het van belang, vooral wanneer het zeer belangrijke orders met gespreide leveringen kunnen betreffen, dat in het contract de datum van eisbaarheid bepaald wordt. Zoniet zou de werkgever gehouden zijn bij de aanvaarding der order onmiddellijk het gehele commissieloon te betalen, terwijl de leveringen en dus betalingen door de cliënt over maanden verspreid zijn. Deze clausules mogen echter niet zover gaan, dat zij het recht zelf op het commissieloon van de levering afhankelijk zouden stellen (zie supra, nr. 17).

In het verslag voor de Senaat wordt nog het geval van de vernietiging of de vervanging van een bestelling besproken. De vertegenwoordiger behoudt in dit geval zijn recht op commissie, daar de bestelling aanvaard werd (zie supra, nr. 17). De verslaggever meent nochtans dat de vertegenwoordiger soms belang heeft daaraan te verzaken, omdat hij zelf het nieuw contract met de cliënt behandelt of om de goede betrekkingen met zijn werkgever te handhaven (Parl. Doc., Senaat, zitt. 1962-63, verslag nr. 185, blz. 72). Men kan zich echter afvragen of zulke verzaking niet in tegenstrijd is met het dwingend rechtskarakter der wet, althans zolang het bediendencontract in uitvoering is (zie supra, nr. 15).

26. Betaling bij het einde van het contract.

Artikel 13 der wet van 30 juli 1963 luidt: « In geval » de overeenkomst een einde neemt, behoudens om een » aan de handelsvertegenwoordiger te wijten dringende » reden, is de werkgever gehouden, binnen de termijn » van dertig dagen volgend op het einde van de over- » eenkomst, aan de vertegenwoordiger het volledig » bedrag van het commissieloon op alle aanvaarde » orders te betalen.

» Het in de artikelen 5 en 7, tweede lid, bedoelde » commissieloon moet worden uitbetaald binnen de ter- » mijn van dertig dagen volgend op de aanvaarding van » de order.

» Het in de artikelen 6 en 8 bedoelde commissieloon » moet ten laatste worden uitbetaald vóór het einde,

» respectievelijk van de vierde en van de zevende maand » volgend op het einde van de overeenkomst. »

Deze beschikking is van dwingende aard, en regelt de uitbetaling van het commissieloon wanneer het contract een einde neemt. In dat geval kunnen de contractuele bedingen niet toegepast worden.

Het commissieloon op alle aanvaarde orders moet binnen de 30 dagen volgend op het einde van het contract uitbetaald worden. Deze beschikking betreft zowel de rechtstreekse als de onrechtstreekse commissies. Het is van geen belang dat de order slechts na een aanzienlijke tijd kan uitgevoerd worden (Parl. Ann., Senaat, 4 juni 1963, blz. 1244).

De commissielonen betreffende de orders die aanvaard zijn in de zaken gesloten tijdens de schorsing of na het einde der overeenkomst (artikelen 5 en 7, lid 2) moeten uitbetaald worden 30 dagen na de aanvaarding der order of het sluiten der zaak.

Het commissieloon in verband met artikel 6, voor orders door de cliënteel opgegeven aan de patroon en waarop de vertegenwoordiger recht heeft tot 3 maanden na het einde der overeenkomst, moet een maand later uitbetaald worden.

Het commissieloon op gespreide leveringen, waarop de vertegenwoordiger gedurende 6 maanden na het einde van zijn contract recht heeft, moet eveneens 1 maand later uitbetaald worden.

De wetgever heeft op deze termijnen één uitzondering ingesteld, nl. wanneer het dienstcontract eindigt wegens een aan de vertegenwoordiger te wijten dringende reden. Ondanks het feit dat deze uitzondering alleen in het eerste lid van artikel 13 vermeld is, toont de wordingsgeschiedenis ervan aan dat ze op het gehele artikel van toepassing is (zie de opstelling van het vroeger artikel 9 in het wetsontwerp, Parl. Doc., Senaat, zitt. 1958-59, nr. 313, blz. 13).

Het commissieloon blijft in dit geval natuurlijk verschuldigd, maar het is niet meer eisbaar op de in dit artikel bepaalde termijnen. Gebeurlijke conventionele beschikkingen kunnen deze termijn bepalen. Zoniet zal de vertegenwoordiger zijn patroon tot betaling aanmanen, en bij betwisting zal de rechter de datum der betaling bepalen.

De dringende reden is gelijk te stellen met het begrip zwaarwichtige reden van artikel 18 van de S.W. op het bedieningscontract. De beide Franse teksten gebruiken eenzelfde uitdrukking : « motif grave ».

§ 4. Intrest

27. Bepaling van de intrest.

Artikel 14 der wet van 30 juli 1963 bepaalt :

« Het commissieloon verschuldigd tijdens de uitvoering, gedurende de schorsing of na het einde van de overeenkomst, brengt rechtens intrest op vanaf de datum van zijn eisbaarheid.

» Wanneer deze bezoldiging geheel of gedeeltelijk uit een vaste wedde bestaat, brengt deze rechtens intrest op vanaf de normale datum van betaling. »

Het betreft hier de wettelijke intrest, die krachtens deze beschikking van rechtswege verschuldigd is.

Tijdens de parlementaire bespreking werd de vraag gesteld of dat het de burgerlijke of handelsrechterlijke rentevoet zou zijn; zij werd niet beantwoord (Parl. Ann., Senaat, 28 mei 1963, blz. 247). Het is de aard van de schuldvordering die ook de aard van de intresten bepaalt. Vermits de handelsvertegenwoordiger een bediende is, zal op zijn schuldvordering de burgerlijke rentevoet toegepast worden, dus 4,5 %.

Krachtens artikel 20 der wet brengen ook de opzeg- en uitwinningsvergoedingen van rechtswege intrest op.

Afdeling IV.

Vergoedingen bij het einde van het contract.

28. De uitwinningsvergoeding.

Artikel 15, leden 1 en 2, van de wet van 30 juli 1963 bepalen :

« Wanneer aan de overeenkomst een einde wordt » gemaakt door de werkgever zonder dringende reden, » hetzij door de handelsvertegenwoordiger om een dringende reden, is een vergoeding wegens uitwinning » verschuldigd aan de vertegenwoordiger die een cliënteel aangebracht heeft, tenzij de werkgever bewijst » dat uit de beëindiging van de overeenkomst geen » enkel nadeel voortspruit voor de vertegenwoordiger. » Die vergoeding is slechts verschuldigd na een » tewerkstelling van één jaar. »

De toekenning van de uitwinningsvergoeding is aan de volgende drie voorwaarden onderworpen :

1) het einde der overeenkomst opent het recht op uitwinningsvergoeding. Gaat het beëindigen uit van de werkgever, dan is de vergoeding alleen verschuldigd wanneer hij een einde aan de overeenkomst stelt zonder dringende reden. Gaat het beëindigen uit van de werknemer, dan is ze alleen verschuldigd wanneer deze om een dringende reden de overeenkomst beëindigt. Neemt de werknemer vrijwillig ontslag, dan is de vergoeding dus niet verschuldigd.

Zoals reeds hoger gezegd, komt het begrip dringende reden met zwaarwichtige overeen (zie supra, nr. 26).

2) de vertegenwoordiger heeft cliënteel aan zijn werkgever aangebracht. Deze voorwaarde werd breedvoerig tijdens de senaatsvergadering van 4 juni 1963 besproken (Parl. Ann., blz. 1244-1250).

Het aanbrengen van cliënteel betekent niet alleen dat de cliënteel door toedoen van de vertegenwoordiger vermeerderd is, maar ook dat deze cliënteel na het einde van het contract aan de werkgever en niet aan de vertegenwoordiger trouw blijft. Het is de vertegenwoordiger die het bestaan dezer voorwaarde moet bewijzen.

De betekenis dezer voorwaarde kan best getoetst worden aan de volgende discussie in de Senaat. Oorspronkelijk voorzag de tekst het aanbrengen, maken of uitbreiden van cliënteel. Dan volgde dit debat :

« De voorzitter : De Heer Rolin stelt voor de woorden „gemaakt of uitgebreid te laten wegvallen”. »

« A. Servais, Minister van Tewerkstelling en Arbeid : » Je demande au Sénat et à l'auteur de l'amendement » s'ils estiment que les mots „créé ou développé” sont » bien compris dans le terme „apporté”. Je cite un » exemple : une firme n'a aucune clientèle dans une » province du pays; elle y envoie un représentant, qui » y crée une clientèle. Dans ce cas, il „crée” une clientèle et ne l'apporte pas. »

» M. Rolin : « Pour moi, tout dépend de savoir si la » clientèle restera acquise à l'employeur ou au représentant. Si elle reste acquise au représentant, il n'y a » pas lieu à indemnité d'éviction, puisqu'il n'y a pas » d'éviction, — le terme me paraît du reste peu heureux — tandis que si le représentant apporte la » clientèle à l'employeur, il y a lieu à indemnité » d'éviction. »

» M. Warnant : C'est très juste.

» M. Servais, Minister van Tewerkstelling en Arbeid : » Si l'on y attribue ce sens, je suis d'accord. C'est » d'ailleurs ce que voulait exprimer le texte. » (Parl. Ann., Senaat, 4 juni 1963, blz. 1249).

Het bewijs van het aanbrengen van cliënteel wordt geleverd door de vergelijking tussen de lijsten der cliënten bij het begin en het einde van het contract, de uitbreiding en omvang van de omzet. Dit is een feitelijke kwestie, en de rechter beoordeelt wanneer de aanwinst van cliënteel voldoende groot is om aanleiding te geven tot een uitwinningsvergoeding.

Krachtens artikel 19, lid 1, der wet schept het concurrentiebeding ten gunste van de vertegenwoordiger het vermoeden dat hij cliënteel heeft aangebracht. Het is echter slechts een vermoeden « juris tantum », daar de werkgever het tegenbewijs mag leveren.

3) De vergoeding is slechts verschuldigd na een tewerkstelling van één jaar. De wetgever heeft geoordeeld dat er slechts van werkelijke aanbreng van cliënteel sprake kan zijn, wanneer de vertegenwoordiger reeds een zekere tijd in dienst is van zijn werkgever.

29. Het tegenbewijs.

Het is de vertegenwoordiger die het bestaan van deze voorwaarden moet bewijzen.

Het tegenbewijs is natuurlijk aan de werkgever voorbehouden, dat voornamelijk zal handelen over het al of niet aanbrengen van cliënteel.

Ook wanneer het aanbrengen van cliënteel vermoed wordt, nl. ten gevolge van het bestaan van een concurrentiebeding, kan de werkgever het tegenbewijs leveren.

In dit laatste geval voorziet de wet nog een bijzondere regel. Artikel 19, lid 2, bepaalt namelijk: « De vertegenwoordiger wiens overeenkomst een dergelijk be- » ding bevat, kan geen aanspraak maken op de in » artikel 15 bepaalde vergoeding wegens uitwinning, » wanneer de werkgever, uiterlijk binnen acht dagen » na het beëindigen der overeenkomst, van het voordeel » van het concurrentiebeding afziet. »

Om van het voordeel van dit beding te kunnen afzien moet het natuurlijk aan de wetsvereisten voldoen (zie infra, nr. 33 tot 35), zoniet is het beding ongeldig en niet toepasselijk op de overeenkomst, en kan de werkgever niet inroepen dat hij er van afziet.

De werkgever dient, om van dit voordeel te genieten, uiterlijk binnen de acht dagen na de beëindiging van de overeenkomst, van de clause af te zien. Het spreekt van zelf dat hij dit onmiddellijk moet ter kennis brengen van de vertegenwoordiger.

Naast het leveren van het tegenbewijs van het aanbrengen van cliënteel, kan de werkgever nog een ander bewijs leveren om aan de uitwinningsvergoeding te ontsnappen, nl. het bewijs dat uit de beëindiging der overeenkomst geen enkel nadeel voortspuit voor de vertegenwoordiger. Zelfs in geval de vertegenwoordiger cliënteel heeft aangebracht, verliest hij door dit bewijs zijn recht op uitwinningsvergoeding.

Tijdens de besprekingen in de Senaat werd naar het geval verwezen van een bediende, wiens contract ten onrechte door de patroon zou verbroken worden en die tevens vrijwillig zijn pensioen aanvraagt: deze feiten tonen aan dat hij geen schade lijdt door het einde der overeenkomst (Parl. Ann., Senaat, 4 juni 1963, blz. 1247 en 1249).

30. Berekening der uitwinningsvergoeding.

Artikel 15, leden 3 en 4, der wet van 30 juli 1963 bepalen:

« Zij is gelijk aan de bezoldiging van drie maand voor » de vertegenwoordiger die bij dezelfde werkgever was » tewerkgesteld gedurende een periode van één tot vijf »

» jaar. Zij wordt met de bezoldiging van één maand » verhoogd bij het ingaan van elke bijkomende vijf- » jaarlijkse dienstperiode bij dezelfde werkgever. »

« Wanneer de bezoldiging van de vertegenwoordiger » geheel of gedeeltelijk uit commissieloon bestaat, » wordt dit berekend op basis van het maandelijks » gemiddelde van het commissieloon verdiend geduren- » de de twaalf maanden die de beëindiging der overeen- » komst voorafgaan. »

De uitwinningsvergoeding is forfaitair vastgesteld, en de basis dezer forfaitaire vergoeding loopt gelijk met deze van de opzegvergoeding: 3 maand vermeerderd met 1 maand voor elke vijfjaarlijkse periode.

Het berekenen van het veranderlijk commissieloon op een jaarlijkse grondslag is de toepassing van het gewone beginsel dienaangaande (zie art. 35, lid 5, van de S.W. op het bediendencontract).

Wanneer het contract ook de terugbetaling van onkosten voorziet, het weze bij wijze van vast bedrag of na voorlegging van stukken, wordt dit bedrag niet als bezoldiging beschouwd en komt dus niet in aanmerking voor de berekening der uitwinningsvergoeding (Parl. Doc., Senaat, zitt. 1962-63, verslag, nr. 185, blz. 79; Parl. Ann. Senaat, 4 juni 1963, blz. 1247).

31. Cumul van uitwinnings- en opzegvergoeding.

De vergoeding wegens uitwinning wordt gecumuleerd met de opzegvergoeding. Zo leest men in het verslag aan de Kamer: « Op verzoek van hetzelfde lid beves- » tigt de Minister dat de handelsvertegenwoordiger » niet alleen de vergoeding wegens uitwinning kan ge- » nieten, maar eveneens de vergoeding wegens op- » zegging » (Parl. Doc., Kamer, zitt. 1962-63, stuk 583, nr. 2, blz. 10). Dit blijkt eveneens uit de opstelling van artikel 16 der wet, waar voorzien wordt dat de beide vergoedingen, intrest opbrengen, en van artikel 17, dat nog een bijkomende schadevergoeding voorziet.

29. Intrest.

Artikel 16 der wet bepaalt:

« De vergoedingen verschuldigd krachtens de arti- » kelen 20 en 21 der wetten betreffende het bedienden- » contract, gecoördineerd op 20 juli 1955, en de ver- » goeding wegens uitwinning brengen rechtens intrest » op vanaf de datum van het einde der overeenkomst. »

Voor deze sommen wordt dus eveneens een wettelijke intrest voorzien (zie supra, nr. 27).

32. Bijkomende schadevergoeding.

Artikel 17 der wet van 30 juli 1963 bepaalt:

« Wanneer een einde wordt gemaakt aan de overeen- » komst wegens een aan de werkgever te wijten drin- » gende reden en het bedrag der toegekende forfaitaire » vergoedingen het werkelijk geleden nadeel niet vol- » ledig vergoedt, kan de handelsvertegenwoordiger, » mits hij de omvang van het aangevoerde nadeel be- » wijst, boven de forfaitaire vergoedingen schadever- » goeding bekomen ten belope van het verschil tussen » het bedrag van het werkelijk geleden nadeel en het » bedrag van die vergoedingen. »

In zake ontslagrecht wordt de schadevergoeding in beginsel forfaitair vergoed. Hierop wordt door artikel 17 der wet een uitzondering gemaakt, zodanig dat de vertegenwoordiger in sommige gevallen de volledige schade kan opeisen die hem berokkend wordt door het feit dat de patroon zijn verbintenissen niet nageleefd heeft.

Deze bijkomende vergoeding is aan de volgende voorwaarden onderworpen :

1) de overeenkomst is wegens een aan de werkgever te wijten dringende reden ontbonden;

2) het bedrag der forfaitaire vergoedingen, zijnde dus opzeg- en uitwinningvergoeding, dekt de werkelijke schade niet.

In het verslag voor de Senaat worden een paar voorbeelden aangehaald, die deze tekst illustreren :

« Aldus een vrij bejaarde vertegenwoordiger, die zijn » cliënteel heeft aangebracht welke dan, om een of » andere reden, definitief aan de firma gehecht blijft, » bijvoorbeeld als er intussen een monopolie tot stand » is gekomen; wegens zijn leeftijd is de betrokkene » niet in staat om in een andere bedrijfstak nog een » nieuwe klantenkring te maken. Het kan ook gebeu- » ren, en het geval heeft zich reeds voorgedaan, dat, » zelfs zonder monopolie, de werkgevers van de sector, » uit psychologische of beroepssamenhorigheid, de ver- » tegenwoordiger van een concurrent niet in dienst ne- » men ». (Parl. Doc., Senaat, zitt. 1962-63, verslag, nr. 185, blz. 81).

De werkelijke schade moet door de vertegenwoordiger bewezen worden. Het bedrag er van wordt, in toepassing van artikels 1146 tot 1155 B.W.B. die de schadevergoeding wegens het niet-nakomen van verbintenissen betreffen, bepaald.

Er is naar onze mening slechts aanleiding tot toepassing van artikel 17, wanneer de vertegenwoordiger recht heeft op de beide andere vergoedingen. Indien de vertegenwoordiger bij voorbeeld recht heeft op opzegvergoeding, maar niet op uitwinningvergoeding wordt de schade, krachtens de wet, slechts gedeeltelijk forfaitair hersteld en is er geen aanleiding tot bijkomende schade. Deze mag ten andere evenmin aangewend worden om langs een omweg uitwinningvergoeding te bekomen.

Afdeling V. - Het Concurrentiebeding.

33. Wettelijke regeling van het concurrentiebeding.

Artikel 18 van de wet van 30 juli 1963 bepaalt :

« In de overeenkomsten waarin de jaarlijkse bezoldiging 120.000 frank niet te boven gaat, wordt het » concurrentiebeding als niet-geschreven beschouwd ».

« In de overeenkomsten waarin de jaarlijkse bezoldiging dat bedrag te boven gaat, is de geldigheid van » elk concurrentiebeding afhankelijk van de drievou- » dige voorwaarde : dat het betrekking heeft op soort- » gelijke activiteiten, niet verder reikt dan twaalf » maanden en beperkt is tot het gebied waarbinnen de » handelsvertegenwoordiger zijn activiteit uitoefent. »

« Het concurrentiebeding heeft geen uitwerking » wanneer hetzij gedurende de proeftijd, hetzij na de » proeftijd aan de overeenkomst een einde wordt ge- » maakt door de werkgever zonder dringende reden of » door de vertegenwoordiger om een dringende reden. »

« Het concurrentiebeding moet, op straffe van nietig- » heid, schriftelijk worden gesteld ».

Daarnaast moet nog rekening gehouden worden met artikel 26, lid 1 der S.W. op het bediendencontract, volgens hetwelk :

« Zijn nietig de bedingen, krachtens welke het aan » een bediende verboden is, na het eindigen van de » overeenkomst, een persoonlijke onderneming in » bedrijf te nemen, zich met anderen te verenigen om » een handel te drijven of bij andere werkgevers dienst » te nemen. »

Krachtens artikel 35, lid 2 dierzelfde S.W. is artikel 26, lid 1, voormeld slechts van toepassing op de

bediendencontracten waarin de jaarlijkse bezoldiging 120.000 F niet te boven gaat.

34. Contracten met jaarlijkse bezoldiging die niet meer is dan 120.000 frank.

In de overeenkomsten waarvan de bezoldiging niet hoger ligt dan 120.000 frank is het concurrentiebeding, door de werking der beide hoger aangehaalde teksten, nietig.

Vermits de jaarlijkse bezoldiging van de vertegenwoordiger, wanneer deze geheel of gedeeltelijk uit commissielonen bestaat, veranderlijk is, kan niet op voorhand gezegd worden of deze clausule nietig is of niet. De rechten van partijen zullen dienaangaande bepaald worden op het ogenblik waarop de clausule ingeroepen wordt, nl. gewoonlijk bij het einde van het contract.

Om de jaarlijkse bezoldiging te bepalen wordt toepassing gemaakt van artikel 35, lid 5, der S.W. op het bediendencontract, krachtens hetwelk de commissielonen en veranderlijke verdiensten naar de bezoldiging van het vorig jaar berekend worden.

35. Contracten waarvan de bezoldiging hoger ligt dan 120.000 F.

In deze contracten is het concurrentiebeding niet verboden, maar aan volgende voorwaarden onderworpen :

1) Het dient betrekking te hebben op soortgelijke activiteiten. De verslaggever in de senaat schrijft dienaangaande : « Er zijn weinig objectieve gegevens » om de gelijksoortigheid tussen te koop aangeboden » artikelen te bepalen. Men zal slechts over drie alge- » mene criteria beschikken : het gezond verstand en » het rechtsvaardigheidsgevoel van de rechter die de » betrokken handelsactiviteit ontleedt, — het gegeven, » dat het hier een beschermende wet is, die bijgevolg » en voordele van de beschermde dient te worden ge- » interpreteerd — en ten slotte, het feit dat dit beding » het primordiale gemeen recht van vrije activiteit te » buiten gaat » (Parl. Doc., zitt. 1962-63, verslag nr. 185, blz. 83).

2) Het beding mag niet verder reiken dan twaalf maanden. Daarna kan de vertegenwoordiger vrij zijn activiteit hernemen.

3) Het is beperkt tot het gebied waarbinnen de handelsvertegenwoordiger zijn activiteit uitoefent. Ook hier wijst de verslaggever op een beperkende interpretatie : « de formule : gebied waarbinnen de ver- » tegenwoordiger werkzaam is, mag derhalve in feite » niet extensief uitgelegd, maar het moet in verband » worden gebracht met de werkelijke situatie, die » ongetwijfeld vrij gemakkelijk bepaald zal kunnen » worden aan de hand van heel wat documenten » (Verslag, op. et loc. cit.).

4) Het beding wordt niet toegepast indien de werkgever een einde stelt aan het contract zonder dringende reden, of indien de vertegenwoordiger een einde aan het contract stelt om een dringende reden.

5) In geval van contract op proef, wordt het beding in geen geval toegepast, hoe ook aan het contract een einde gesteld wordt.

De laatste twee voorwaarden zijn enigszins verward in de wettekst weergegeven. De in het senaatsverslag weergegeven commentaar toont echter aan dat de wijze van beëindiging van het contract niet als voorwaarde voor de proefcontracten geldt (Verslag, op. et loc. cit.).

De rechter zal ieder concurrentiebeding in het licht van deze wettelijke beperkingen onderzoeken. Hij zal

het slechts toepassen in de mate dat het door de wet goorloofd is, en voor het overige verwerpen.

36. Concurrentiebeding en uitwinningsvergoeding.

Door artikel 19 der wet van 30 juli 1963 wordt een wisselwerking ingesteld tussen concurrentiebeding en evictievergoeding (zie supra, nr. 28 en 29).

37. Strafbeding en schadevergoeding.

Artikel 20 der wet van 30 juli 1963 bepaalt :

« Wanneer de jaarlijkse bezoldiging het bedrag van » 120.000 F te boven gaat, mag de forfaitaire ver- » goeding waarin de overeenkomst voorziet in geval » van schending van het concurrentiebeding, niet hoger » zijn dan een som gelijk aan drie maanden bezoldiging. » De werkgever kan evenwel een hogere vergoeding » eisen, mits hij het bestaan en de omvang van het » nadeel bewijst. »

De werkgever heeft de keus tussen enerzijds de toepassing van het gebeurlijk gestipuleerde strafbeting, beperkt tot een som gelijk aan drie maanden loon, of anderzijds de schadevergoeding vorderen in gemeen recht. In dat laatste geval echter moet hij het bestaan en de omvang van de schade bewijzen. Lukt hij daar niet in of bewijst hij slechts een klein bedrag, dan kan hij niet meer op het strafbeting terugvallen. Hij wordt geacht daaraan verzaakt te hebben (Parl. Doc., zitt. 1962-63, verslag nr. 185, blz. 88).

Deze regeling doet niets af aan het bestaan der gebeurlijke vordering wegens oneerlijke mededinging, die door de werkgever krachtens artikel 26, lid 2 der S.W. op het bediendencontract kan ingesteld worden (Senaatsverslag, op. et loc. cit.).

Afdeling VI. - Het delcrederebeding.

38. Beperking van dit beding.

Artikel 21 der wet van 30 juli 1963 bepaalt :

« Behoudens in geval van grove fout of bedrog, kan » een beding waardoor de vertegenwoordiger aanspra-

» kelijk wordt gesteld voor het onvermogen van de » klant, slechts uitwerking hebben ten belope van een » som gelijk aan het commissieloon dat verband houdt » met de onverhaalbare vorderingen ten laste van de » klant.

» Elk delcrederebeding moet geschreven zijn. »

De verantwoordelijkheid die ten laste van de vertegenwoordiger uit hoofde van onvermogen van het cliënteel kan bedongen worden, is ten belope van het commissieloon dat de onbetaalde leveringen betreft beperkt.

Deze beperking geldt voor alle contracten, zonder onderscheid naargelang de verdiensten van de werknemer.

Door dit beding wordt het handelsrisico ten laste van de vertegenwoordiger gelegd.

De beperking is niet toepasselijk wanneer de vertegenwoordiger zich aan grove fout of bedrog schuldig gemaakt heeft.

Afdeling VIII. - Toepassing der wet.

39. Lopende overeenkomsten.

Artikel 25 der wet van 30 juli 1963 beschikt :

« De bepalingen van deze wet zijn van toepassing op » de lopende overeenkomsten. »

De wet is dus onmiddellijk van toepassing op alle contracten van vertegenwoordiging, die nog niet geëindigd zijn op het ogenblik van haar inwerkingtreding.

Slechts contracten, die definitief beëindigd zijn vóór deze datum, ontsnappen aan de toepassing der wet.

40. Van krachtwording.

De wet van 30 juli 1963 werd in het Belgisch Staatsblad van 7 augustus 1963 bekendgemaakt. Zij is dus op 17 augustus 1963 van kracht geworden.

A. HOUTEKIER,

Advokaat,

Buitengewoon hoogleraar aan de
Universiteit te Brussel.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 29 april 1963.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever : M. De Waersegger.

Advokaat-generaal : M. Mahaux.

Verjaring in strafzaken. — Inbreuk op het wetsbesluit van 25 februari 1947 op de betaalde feestdagen. — Aanvang van de verjaringstermijn als voortdurend misdrijf.

Volgens art. 18 van het wetsbesluit van 25 februari 1947 (gew. K.B. 28 november 1956) betreffende het toekennen aan de arbeiders van loon voor een bepaald aantal feestdagen per jaar verjaart de publieke vordering wegens de overtredingen van dit wetsbesluit of de krachtens dit wetsbesluit genomen besluiten een vol jaar na de dag, waarop de overtreding gepleegd werd. De in art. 18 bedoelde overtredingen worden voor de berekening van de ter-

mijn van verjaring als voortdurende misdrijven beschouwd.

Uit de vergelijking van die bepalingen evenals uit het doel dat zij nastreven, volgt, dat wanneer een werkgever zich aan opeenvolgende in het art. 13 aangeduide overtredingen schuldig maakt, al die feiten een voortdurend misdrijf uitmaken, waarvan de verjaring slechts vanaf de datum van het laatste strafbaar feit begint te lopen, zelfs zo niet bewezen is, dat die opeenvolgende overtredingen het uitwetsel van een en hetzelfde opzet zijn.

De Gernier H. t./ De Coster en Etabl. E.J. Vande Ven.

Gelet op het bestreden vonnis, op 27 april 1962 in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Brussel;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 3, 4, 25, 26, 28 van de wet van 17 april 1878 bevattende de voorafgaande titel van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, gewijzigd bij artikel 1 van de wet van 30 maart 1891, en voor zoveel als

nodig, van artikel 1 van die wet van 30 maart 1891, van de artikelen 1, 2, 5, 13, 14, 16, 18 van de besluitwet van 25 februari 1947, betreffende het toekennen aan de arbeiders van loon voor een bepaald aantal feestdagen per jaar gewijzigd door de artikelen 1, 2, 4 van de wet van 30 december 1950, 1 en 2 van de wet van 27 juli 1955 en 10 van het koninklijk besluit van 13 oktober 1953, en voor zoveel als nodig, van de artikelen 1, 2, 4 van die wet van 30 december 1950, 1 en 2 van evengemelde wet van 27 juli 1955, 10 van evengemeld koninklijk besluit van 13 oktober 1953, van de artikelen 1, 3, 5, 13, 14, 18 van het besluit van de Regent van 2 april 1947 tot bepaling van de algemene modaliteiten van uitvoering der besluitwet van 25 februari 1947, gewijzigd door het koninklijk besluit van 28 november 1956 en door artikel 1 van het besluit van de Regent van 15 juli 1947, en, voor zoveel als nodig, van dit koninklijk besluit van 28 november 1956 en van artikel 1 van evengemeld besluit van de Regent van 15 juli 1947,

doordat het bestreden vonnis, bij bevestiging van het beroepen vonnis, de tegen verweerders ingestelde publieke vordering verjaard verklaart en bijgevolg beslist dat de rechtbank onbevoegd is om van aanleggers burgerlijke vordering kennis te nemen, om de redenen, dat de tegen verweerders ingebrachte overtredingen zouden begaan zijn op de datum, waarop het bediendencontract tussen aanlegger en de verwerende vennootschap een einde genomen had, dit is op 31 december 1958 en, dat de verjaring van één jaar zou verkregen zijn, zo er vóór 31 december 1959 geen stuitende daden verricht werden;

dan wanneer, daar de weigering of het verzuim de lonen voor die wettige feestdagen te betalen, voor de berekening van de termijn der verjaring, als een voortdurend misdrijf beschouwd wordt, de verjaring van de publieke vordering slechts kan ingaan van het ogenblik af dat de wederrechtelijke toestand ingevolge de betaling van die lonen ophoudt te bestaan, waaruit volgt dat, de rechter over de feiten, door vast te stellen dat de litigieuze lonen niet betaald waren, niet kon beschouwen, dat de aan verweerders verweten misdrijven voltrokken waren op de datum, waarop de indiensttreding van aanlegger in dienst van verweerster een einde nam, noch bijgevolg beslissen dat de publieke vordering verjaard zijnde, hij onbevoegd was om van de burgerlijke vordering kennis te nemen;

Overwegende dat de telastlegging aan verweerder verweert verwaarloosd te hebben aan aanlegger die tot op 31 december 1958 in dienst van verweerster geweest is, de lonen waarop hij recht had bij toepassing van de besluitwet van 26 februari 1947 en van het besluit van de Regent van 2 april 1947 voor de betaalde feestdagen van de jaren 1956, 1957, 1958 en voor 1 januari 1959 te betalen;

Overwegende dat dit verzuim naar luid van artikel 13 van deze besluitwet een overtreding is;

Overwegende dat volgens artikel 18 van deze besluitwet, de publieke vordering volgende uit overtredingen van de bepalingen van deze besluitwet of van de krachtens dit besluit genomen besluiten verjaart een vol jaar na de dag, waarop de overtreding gepleegd werd, en de in artikel 13 bedoelde overtredingen voor de berekening van de termijn van verjaring als voortdurende misdrijven beschouwd worden;

Overwegende dat uit de vergelijking van die bepalingen evenals uit het doel dat zij nastreven volgt, dat wanneer een werkgever zich aan opeenvolgende in dit artikel 13 aangeduide overtredingen schuldig maakt, al die feiten een voortdurend misdrijf uitmaken, waarvan de verjaring slechts vanaf de datum van het laatste

strafbaar feit begint te lopen, zelfs zo niet bewezen is, dat die opeenvolgende overtredingen het uitwerkkel van één enkel en hetzelfde opzet zijn;

Overwegende dat ten deze, de verjaring derhalve vanaf 1 januari 1959, datum van het laatste aan verweerder verweten strafbaar feit is beginnen te lopen;

Overwegende dat het vonnis er op wijst zonder op dat stuk gecritiseerd te worden, dat binnen de termijn van één jaar vanaf die datum geen onderzoeks- of vervolgingsdaad uitgevoerd werd;

Dat daaruit volgt dat de rechter over de feiten terecht beslist heeft, dat de feiten van de telastlegging reeds verjaard waren toen aanlegger zich burgerlijke partij gesteld heeft, en verklaard heeft dat hij van de door aanlegger ingestelde burgerlijke vordering geen kennis kon nemen;

Dat daar het dispositief van het vonnis aldus wettig gerechtvaardigd is, welke ook de waarde zij van de gecritiseerde redenen, het middel bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening.

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 29 april 1963.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever : M. Baron Richard.

Advokaat-generaal : M. Mahaux.

Intresten (vertrags-). — Niet verschuldigd op het bedrag van schadevergoeding vóór de gerechtelijke beslissing.

In strafzaken kunnen vertragsinteressen niet verschuldigd zijn op het bedrag van een schuldvordering vóór de gerechtelijke beslissing, die deze schuldvordering toekent.

Mauyen t./ Gerimaux e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 19 oktober 1962 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Overwegende dat het bestreden arrest enkel uitspraak doet over de tegen aanlegger ingestelde burgerlijke vorderingen en over de door het openbaar ministerie daartoe gedane kosten;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1147, 1153, 1382 B.W., 3, 4 van de wet van 17 april 1878 bevattende de voorafgaande titel van het wetboek van rechtspleging in strafzaken en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest aanlegger veroordeelt tot betaling aan verweerders van de gerechtelijke intresten op de sommen, die het hun sinds 1 oktober 1955, datum van hun burgerlijke partijstelling als schadevergoeding toekent, voor sommige sommen, die aan tweede verweerster toegekend werden, sinds 28 november 1955, datum van de consolidatie, om reden, dat de eerste rechter terecht de gerechtelijke intresten sinds 1 oktober 1955 toegekend heeft, geen bewijs hiervan zijnde geleverd, dat de verdraging waarmede het geschil werd opgelost aan de nalatigheid van burgerlijke partijen zou te wijten zijn;

dan wanneer door dergelijke reden wel er op wordt

gewezen, dat de gerechtelijke intresten tot welker betaling het arrest aanlegger veroordeelt, nalatigheidsintresten zijn en dat de rechter in extra-contractuele zaken, de nalatigheidsintresten op het bedrag van een schuldvordering op schadevergoeding niet vermag te laten lopen vóór de beslissing, die deze schadevergoeding toekent (schending van al de in het middel aangeduide wetsbepalingen, en dat het in elk geval de beslissing van de rechters in hoger beroep die de gerechtelijke intresten laat lopen op de aan tweede verweerster toegekende som van 234.537 F, sinds 28 november 1955, datum van de consolidatie, niet rechtvaardigt (inzonderheid schending van artikel 97 van de Grondwet) :

Overwegende dat aanlegger bij conclusie deed gelden, dat gelet op de tijd, die sinds de neerlegging van het expertiseverslag verlopen was, de door de eerste rechter aan verweerders toegestane gerechtelijke intresten niet behoeften toegekend te worden;

Overwegende dat het arrest, na dit verweer om de in het middel herhaalde redenen verworpen te hebben, aanlegger veroordeelt tot betaling aan verweerder van de vergoedingsintresten, vanaf 28 maart 1955, datum van het ongeval, tot 1 oktober 1955, datum waarop verweerders zich burgerlijk partij gesteld hebben, als ook van de gerechtelijke intresten sinds de datum van die burgerlijke partijstelling en voor één van de sommen, sinds 28 november 1955, datum van de consolidatie van de onbekwaamheid waarvan tweede verweerster aangetast blijft;

Overwegende dat de feitenrechter door aldus aanlegger te veroordelen tot de betaling van intresten, gerechtelijke geheten intresten, na hem tot de betaling van vergoedingsintresten te hebben veroordeeld, noodzakelijk aan de eerste van die intresten het karakter van nalatigheidsintresten toegekend heeft;

Overwegende dat in strafzaken, nalatigheidsintresten niet verschuldigd kunnen zijn op het bedrag van een schuldvordering van schadevergoeding, vóór de gerechtelijke beslissing die deze schuldvordering toekent;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest, doch alleen in zover het uitspraak geeft over de gerechtelijke intresten, over de kosten en de kosten die door het openbaar ministerie werden gedaan;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

NOOT : Over het onderscheid tussen moratoire, gerechtelijke en vergoedingsintresten verg. o.a. A.P.R., Schade en schadeloosstelling, nr. 328-344; Asser-Rutten, deel III, eerste stuk, blz. 232-241, tweede stuk, blz. 481.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 28 mei 1963.

Voorzitter : M. Suetens.

Raadsheren : M.M. Buch en Mees.

Substituut-auditeur-generaal : M. Lenaerts.

Administratieve akten. — Kennisgeving. — Administratieve rechtscolleges. — Hoger beroep. — Termijnen.

Geen wettelijke of reglementaire bepaling legt het verzekeringsorganisme, dat weigert bij te dragen in de kosten van een geneeskundige behandeling van een aangeslotene, de verplichting op, in het bericht van de weigeringsbeslissing, de aangeslotene erop attent te maken dat hij slechts 30 dagen heeft om beroep in te stellen bij de klachtencommissie.

Van Schaeren t/ Nationale bond der liberale mutualiteitsfederatiën.

Arrest nr. 10.047

Overwegende dat het beroep tot vernietiging van de beslissing van 9 maart 1962, waarbij de commissie van beroep inzake verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit het beroep verwerpt dat verzoeker had ingesteld tegen de beslissing op 12 oktober te zijnen opzichte genomen door de klachtencommissie te Antwerpen;

Overwegende dat de tegenpartij bij brief van 26 januari 1960, bevestigd bij brieven van 31 januari en 19 februari 1960, weigerde bij te dragen in de kosten van een geneeskundige behandeling door verzoeker in het buitenland ondergaan; dat verzoeker op 8 juli 1961 tegen die beslissing beroep instelde; dat dit beroep bij beslissing dd. 12 oktober 1961 van de klachtencommissie te Antwerpen werd verworpen omdat het meer dan dertig dagen na de kennisgeving van de beslissing van de tegenpartij was ingesteld; dat de bestreden beslissing werd genomen op hoger beroep van verzoeker tegen die beslissing van de klachtencommissie;

Overwegende dat verzoeker doet gelden dat de beslissing zijn beroep tegen de beslissing van de tegenpartij ten onrechte beschouwt als niet tijdig genoeg ingesteld en het onontvankelijk verklaart; dat hij in dit verband betoogt dat hij reeds vóór bedoeld beroep was ingesteld « mondeling contact » met de klachtencommissie had gehad en dat de tegenpartij, hoewel zij daartoe verplicht was, in haar beslissing niet had vermeld dat daartegen slechts binnen dertig dagen na de kennisgeving beroep kon worden ingesteld;

Overwegende dat luidens artikel 38 van het besluit van de Regent van 21 maart 1949 waarbij bepaalde maatregelen worden opgelegd ter voorkoming en bestraffing van bedrog en waarbij commissies worden opgericht ter beslechting van betwistingen inzake verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit, bepaling die gold op het ogenblik waarop de tegenpartij meergenoemde beslissing heeft genomen, « de betwisting bij de commissie aanhangig wordt gemaakt door middel van een gemotiveerd en door de verzoeker ondertekend verzoekschrift en dit laatste bij ter post aangetekend schrijven gericht wordt tot de secretaris van de commissie, die in het provinciaal controlecentrum zetelt, uiterlijk de dertigste dag volgend op de dag waarop de beslissing, die tot die bepaling, met ingang van 25 februari 1961, werd opgeheven bij artikel 45 van het koninklijk besluit van 27 februari 1961 tot regeling van de inrichting en de werking van de

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

klachtencommissies en van de commissie van beroep inzake de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit; dat artikel 16 van laatstgenoemd koninklijk besluit, dat de instelling handhaaft volgens hetwelk dit beroep niet meer dan dertig dagen na de betekening van de beslissing kan worden ingesteld;

Overwegende dat verzoeker niet betwist dat de beslissing van de tegenpartij hem ten laatste op 19 februari 1960 werd betekend; dat hij zijn beroep tegen die beslissing niet op geldige wijze mondeling kon instellen; dat geen wettelijke of reglementaire bepaling de tegenpartij de verplichting oplegde verzoeker persoonlijk er op attent te maken dat hij slechts dertig dagen had om beroep in te stellen; dat de bestreden beslissing derhalve terecht tot de niet-ontvankelijkheid besluit van het beroep door verzoeker eerst op 8 juli 1961 ingesteld tegen een beslissing die hem reeds op 19 februari 1960 ter kennis was gebracht;

Overwegende dat, aangezien het beroep ingesteld bij de klachtencommissie en de commissie van beroep niet ontvankelijk was, de middelen die verzoeker met betrekking tot de grond van de zaak doet gelden door de Raad van State niet in aanmerking kunnen worden genomen.

Besluit :

Art. 1 : Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 26 oktober 1962.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Beeckman en Moerenhout.

Eerste Advokaat-Generaal : M. Vanhoudt.

Advokaten : Mrs. Maillet en Verwilghen.

1. **Vonnis van alleenrechtsprekend rechter.** — Vermelding op straf van nietigheid dat het advies van het O.M. in openbare terechtzitting gegeven werd.
2. **Aansprakelijkheid van de staat i.v.m. het ontwerpen van bij de hoofdwegen horende kunstwerken.** — Aanwending van hout in de wegenbouw. — Tegen het daaruit voortspruitende slipgevaar bij vochtige weersgesteldheid moet de weggebruiker zelf de nodige voorzorgsmaatregelen treffen.

1. *Het vonnis van de alleenrechtsprekende rechter moet ambtshalve nietig verklaard worden, indien daarin niet vermeld is dat het advies van het O.M. in openbare terechtzitting gegeven werd en de vervulling van dit op straf van nietigheid voorgeschreven vormvereiste niet uit de andere akten der rechtspleging blijkt.*

2. *De staat ontwerpt met soeverein gezag de bij de hoofdwegen horende kunstwerken; de uitvoering van structuuronderdelen kan slechts foutief zijn, indien ze in strijd met de administratieve beschikkingen een gebrek vertoont of indien daardoor aan de weg een vals uitzicht van veiligheid wordt verschaft, waardoor het rechtmatig vertrouwen der weggebruikers verschalkt wordt.*

Om de aard van het wegdek te bepalen is de baanvastheid voor de voertuigen niet de enige maatstaf.

De aanwending van hout in de wegenbouw brengt bij vochtige weersgesteldheid slipgevaar mede; de graad van glibberigheid kan nog beïnvloed worden

door de herkomst van het hout of zijn verwerking. Hiertegen moeten de weggebruikers, zonder verwittiging, zelf de nodige voorzorgsmaatregelen treffen.

Van Tillo t./ Belgische Staat (Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw).

Gezien de stukken o.m. in eensluitende uitgifte overgelegd, het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde, 3de Kamer, zetelende in burgerlijke zaken, de dato 11 juni 1958;

Overwegende dat het beroep tijdig en regelmatig naar de vorm werd ingesteld;

Overwegende dat het beroepen vonnis, gevelde door een alleenrechtsprekend rechter, niet vermeldt dat het advies van het Openbaar Ministerie in openbare terechtzitting gegeven werd; dat de vervulling dezer op straf van nietigheid der rechterlijke uitspraak voorgeschreven vormvereiste, niet blijkt uit andere akten der rechtspleging (art. 4 wet van 25 oktober 1919, art. 96 Grondwet en art. 112 W.B.R., Cass., 15 nov. 1930, Pas. 1930, I, 358);

Overwegende dat het vonnis a quo ambtshalve nietig moet verklaard worden; dat de oorspronkelijke vordering, ingevolge het devolutief karakter van het beroep, aan het oordeel van het Hof onderworpen is;

Overwegende dat appellant de Belgische Staat verantwoordelijk stelt voor het verkeersongeval dat hem, op 8 februari 1957, in de voormiddag overkwam, terwijl hij met zijn auto, bij regenachtig weder en aan een uursnelheid van 40 à 50 km, over de Scheldebrug te Temse reed;

dat deze nieuwe brug, die 365 m meet, tussen twee verhoogde rijwielpaden van 2,30 m breed, een 7,20 m brede rijbaan bezit, waarvan de verharding, behoudens voor het ophaalbare middenstuk van 33,70 m, uit kasseien bestaat; dat appellant nagenoeg over de helft van het beweegbare gedeelte was toen zijn auto op het houten wegdek naar links slipte, het gekasseide gedeelte bereikte, nog circa 30 m aflegde vooraleer over het rechtse rijwielpad tegen de borstwering der brug te stoten, waarna het voertuig, volledig omgedraaid, op de rijbaan terugkwam;

Overwegende dat de Belgische Staat met soeverein gezag de, bij de hoofdwegen horende kunstwerken, ontwerpt; dat de uitwerking der structuuronderdelen slechts foutief kan voorkomen indien ze in strijd met de administratieve beschikkingen een gebrek vertoont, of indien ze aan de weg een vals uitzicht van veiligheid verschaft waardoor het rechtmatig vertrouwen der weggebruikers verschalkt wordt;

Overwegende dat voor het wegdek van het beweegbare gedeelte der kwestieuze brug, overeenkomstig de bouwplannen, een harde houtsoort gebruikt werd bijzonder bestand tegen slijtage maar integendeel vrij glibberig; dat om de aard van het wegdek te determineren, de optima baanvastheid voor de voertuigen niet de enige maatstaf is;

Overwegende dat het appellant in het oprijden van de brug niet mocht ontgaan dat, na een eerste gekasseide gedeelte van 80 m, een ophaalbaar middenstuk volgde met houten wegdek; dat de aanwending van hout in de wegenbouw, bij vochtige weersgesteldheid, slipgevaar meebrengt waartegen de weggebruikers, zonder verwittiging, de nodige voorzorgsmaatregelen dienen te treffen;

Overwegende dat de graad van glibberigheid van een houten wegdek nog kan beïnvloed worden door de herkomst van het hout of zijn verwerking; dat het

de weggebruiker behoort zich zelf te beveiligen ten overstaan dezer wisselvalligheden;

Overwegende dat de Belgische Staat de harde houtsoort van het brugdek spoedig vervangen heeft door gewoon dennenhout; dat appellant ten onrechte in dit feit het bewijs ziet dat de brug aanvankelijk een verborgen gebrek had, vermits bij vochtig weder om het even welk houten wegdek uiteraard en op het eerste gezicht een voldoende waarschuwing van slipgevaar uitmaakt; dat de wegenis in overeenstemming met de administratieve beslissingen aangelegd, steeds voor verbetering vatbaar blijft;

Overwegende dat, noch het gebrek der wegenis, noch enige fout in hoofde van de Belgische Staat, bewezen werd;

Om deze redenen:

Het Hof, gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting het eensluidend advies van de heer eerste advocaat-generaal Vanhoudt;

Alle andere en meeromvattende besluiten als ongegrond verwerpend;

Ontvangt het beroep, verklaart nietig het bestreden vonnis en recht doende ten gronde, ontzegt als ongegrond de vordering van appellant;

Veroordeelt appellant tot de kosten van beide aanleggen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 30 november 1962.

Voorzitter: M. Van Hal.

Advokaat-generaal: M. Verhoeven.

Advokaten: Mrs. Erkens en Verheyden.

Vennootschap of geldlening? — Ter beschikkingstelling van een geldsom aan een koopman tegen een percentsgewijze vergoeding op door hem te faktureren bedragen en met toezicht op zijn handelsbedrijvigheid.

Niettegenstaande de litigieuze overeenkomst verschillende kenmerken van de vennootschap bij wijze van eenvoudige geldschieting vertoont, mits zij een der essentiële vereisten van dit vennootschapskontraakt, nl. de verdeling van de uit de bedrijvigheid van de werkende vennoot voortspruitende winsten en verliezen.

De omstandigheid, dat partijen geen interest hebben bedongen, maar een percent op de te faktureren bedragen als vergoeding voor het verschaft kapitaal neemt niet weg dat terzake een kontrakt van geldlening werd gesloten. Een dergelijk kontrakt vereist niet dat omtrent de terugbetaling iets moet zijn voorzien; ook is het niet verboden te bedingen dat de geldlener toezicht zal uitoefenen over de handelsbedrijvigheid van de ontlener, vooral wanneer de vergoeding van het kapitaal percentsgewijze te berekenen is.

Dorekens t/ Smets - Kuypers.

Gezien in regelmatige vorm voorgelegd het vonnis de dato 13 april 1962 der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, aan appellant betekend op 22 mei 1962, en waartegen op 30 mei 1962, binnen de wettelijke ter-

mijn een naar vorm regelmatig beroep, werd aange-tekend;

Aangezien de oorspronkelijke vordering, ten verzoeken van huidige geïntimeerden ingesteld, ertoe strekt de overeenkomst tussen partijen op 8 mei 1960 gesloten, lastens appellant verboden te horen verklaren en appellant te horen veroordelen om aan geïntimeerden te betalen de som van 300.000 frank door hen aan appellant ter hand gesteld en de som van 46.000 frank ten titel van bedongen percent, dit alles samen met de gerechtelijke intresten en de kosten;

Aangezien waar appellant voorhoudt dat de litigieuze overeenkomst een vennootschap bij eenvoudige geldschieting beoogt, geïntimeerden integendeel aanvoeren dat de overeenkomst een geldlening uitmaakt;

Aangezien de eerste rechter met reden heeft geoordeeld dat partijen in casu een geldlening hebben aangegaan;

Aangezien indien de overeenkomst, zoals door appellant opgemerkt, onbetwistbaar meerdere kenmerken vertoont eigen aan de vennootschap bij eenvoudige geldschieting, zij nochtans een der essentiële voorwaarden tot oprichting ener vennootschap mist, namelijk de verdeling tussen partijen der gebeurlijke winsten en verliezen uit de bedrijvigheid van de werkende vennoot voortgesproten;

Aangezien door partijen inderdaad voorzien werd dat geïntimeerden als tegenprestatie van hun geld een uitkering groot 10 % op de gefactureerde bedragen zouden ontvangen;

Aangezien hieruit blijkt, dat indien geïntimeerden belang hadden bij een verhoging van het zakencijfer, zij nochtans geenszins gerechtigd waren in de werkelijke winsten te delen en ook niet verplicht waren in de verliezen te dragen, zoals vereist door artikel 1855 van het Burgerlijk Wetboek;

Aangezien waar in de overeenkomst duidelijk bepaald wordt dat het voorgesloten bedrag vergoed zou worden zonder rekening te houden met de geboekte winsten of verliezen, door appellant te vergeefs wordt voorgehouden dat om een vennootschap te stichten het niet vereist is dat partijen in de overeenkomst uitdrukkelijk zouden voorzien op welke wijze en in welke mate de winsten of verliezen tussen de vennoten zullen verdeeld worden;

Aangezien bij gemis aan affectio societatis, de litigieuze overeenkomst geen vennootschap bij eenvoudige geldschieting uitmaakt doch wel zoals door de eerste rechter overwogen een geldlening;

Aangezien de omstandigheid dat partijen geen intrest bedongen hebben maar een procent op de gefactureerde bedragen ter vergoeding van het geleend kapitaal, geenszins wegneemt dat zij een kontrakt van geldlening hebben beoogd;

Dat de geldlening geenszins vereist dat partijen iets nopens de terugbetaling zouden voorzien en evenmin verbiedt dat de geldlener toezicht zou uitoefenen op de handelsbedrijvigheid van de ontlener, vooral wanneer de vergoeding van het kapitaal zoals in onderhavige geval, percentsgewijze moest berekend worden;

Aangezien de eerste rechter met reden heeft geoordeeld dat het kontrakt van geldlening tussen partijen gesloten een einde heeft genomen met de uitvoering van het kontrakt tussen de firma Algemene Aannemingen Van Laere en appellant aangegaan;

Aangezien appellant niet betwist het bedrag van 47.000 frank ter vergoeding van het geleend kapitaal verschuldigd te zijn;

Dat het door appellant gevraagd deskundig onderzoek, aan de hand van het vooroverwogene, als overbodig en niet dienend voorkomt;

Aangezien er geen aanleiding bestaat om geïntimeerden te veroordelen om handlichting te geven van hun bewarend beslag en van hun beslag onder derden en er ook geen reden bestaat aan appellant akte te geven van het voorbehoud om later schadevergoeding te vorderen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 2 der wet van juni 1935, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;
Ontvangt het beroep doch verklaart het ongegrond;
Bevestigt derhalve het vonnis waartegen beroep;
Verwijst appellant in de kosten van beroep.

NOOT : Het bij dit arrest bevestigd vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen dd. 13 april 1962 is in dit nummer eveneens opgenomen.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 13 april 1962.

Voorzitter : M. Diels.

Rechters : M.M. Verrept en Wolfels.

Referendaris : M. Van den Bossche.

Advokaten : Mrs. Verheyden en Erkens.

Vennootschap of geldlening ? — Ter beschikkingstelling van een geldsom aan een koopman tegen een percentgewijze vergoeding op door hem te verkopen voorwerpen.

Kontrakt, waarbij een partij, genoemd stille vennoot, een geldsom ter beschikking stelt van de wederpartij, die zich verplicht een bepaald percent uit te keren op elk door hem te verkopen voorwerp. Een dergelijk kontrakt moet als een geldlening en niet als een kontrakt van vennootschap worden aangezien, nu een essentieel bestanddeel van een dergelijk kontrakt, nl. de verdeling van de winsten en verliezen, ontbreekt. (zie nader het vonnis.)

Smets - Kuypers t/ Dorekens.

Gezien het inleidend exploit op 13 mei 1961 betekend;

Overwegende dat de eis ertoe strekt 1e te horen zeggen voor recht dat de overeenkomst tussen partijen op 8 mei 1960 gesloten nietig en verbroken of ontbonden is ten laste van verweerder; 2e verweerder te horen veroordelen om aanleggers te betalen a) de som van F 300.000 door aanleggers aan verweerder ter hand gesteld; b) de som van F 47.000 ten titel van bedongen procent; dit alles samen met de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding;

Overwegende dat partijen op 8 mei 1960 volgende overeenkomst hebben gesloten :

Art. 1 : Dat heden werd overeengekomen als volgt : dat de ondergetekenden Mr. en Mme Smets - Kuypers zullen bijtreden met een kapitaal van F 300.000 zegge : drie honderdduizend franken als stille vennoot en die dan later door overeenkomst tot werkende kunnen bijtreden;

Art. 2 : De stille vennoot zou als tegenprestatie van zijn geld; hetwelke niet kan verbroken worden zonder wederzijdse goedkeuring, moeten vaststaan op 10 %

van de globale som der keukens, hij zal zowel 10 % uitgekeerd krijgen op eetkamers, slaapkamers, bureaux en alle andere zaken die kunnen of zullen gefabriceerd worden. Op de tafels en stoelen zal de helft van de percent uitgekeerd worden op de percent die mij uitgekeerd werd en die hem zullen uitbetaald worden zonder uitzondering en na ontvangst van faktuur;

Voorbeeld : een keuken van F 10.000 bestelling zou dus F 1.000 opleveren zijnde 10 %. Voor de fabrikant zelf werd dat een uitbetaling aan de stille vennoot van minstens 20 % daar men ten minste de helft van de F 10.000 moet gebruiken om aankopen te doen tot het vervaardigen van deze keukens of andere stukken. De fabrikant zal als tegenwaarde van het geïnvesteerde geld facturen moeten op de Kredietbank (zie contract met bank) deponeren dewelke ook door bank worden ontvangen.

Art. 3 : Indien na zekere periode en wanneer de stille vennoot op de hoogte geraakt van fabrikage zal er een mogelijkheid bestaan om als werkende vennoot bij te treden, mits verhoging van geïnvesteerd kapitaal, met dan ook een verhoging van de helft in de winst, dit geschiedt als volgt : indien het geïnvesteerd kapitaal meer als 600.000 F bedraagt zal het restant door de stille vennoot bijgepast worden.

Art. 4 : De stille vennoot zal altijd kunnen controleren en steeds de boeken kunnen nazien, de percent zal uitbetaald worden volgens overeenkomst (zie contract bank) met overschrijving op bankrekening van stille vennoot.

Art. 5 : Wanneer de stille vennoot gedurende de overeenkomst bewijzen moest krijgen van wanbeheer zal het aan de stille vennoot toegelaten worden als werkende op te treden zonder verhoging van het kapitaal; of terug te trekken mits schadevergoeding van 50 %.

Art. 6 : De stille vennoot zal zich niet mengen in fabrikage der meubelen tenzij de verantwoordelijke persoon ziek zou vallen of overlijden, dan zal de stille vennoot mede het toezicht houden op de zaak met de echtgenote; bij overlijden van de fabrikant zal de weduwe het toezicht overnemen daar zij volledig op de hoogte is van fabrikage en verkoop. Ingeval de vrouw niet kan volgen dan kan zij verlangen dat de stille vennoot bij kan treden, als werkende vennoot zoals hoger vermeld. Bij het tegenovergestelde zal de weduwe van de stille vennoot de 10 % steeds ontvangen, zij zal het geld niet uit de zaak kunnen trekken dan na wederzijds goedvinden. Indien de stille vennoot het zou interesseren kan hij wel als vertegenwoordiger optreden en zodoende bestellingen aan te brengen en de firma daardoor uit te breiden, iedere keuken of gelijk welk ander stuk door hem aangebracht zal hem kommissieloon van 5 % uitbetaald worden buiten de normale percent. Mondeling kan ook overeengekomen worden, wanneer de werkbouwen te ver uitgebreid zouden zijn, controle uit te oefenen over het werkvolk.

Art. 7 : Wanneer de fabrikant gedurende de overeenkomst met stille vennoot bewijzen kan voorleggen dat hij een kontrakt kan krijgen die ver over het beschikt kapitaal gaat dan zal langs beide zijden een oplossing gezocht worden.

Na afloop van kontrakt Van Laere zal er een P.V.B.A. gesticht worden.

In driedubbel opgemaakt te Antwerpen, de 8 mei 1960.

Gelezen en goedgekeurd,

Get. : C. Smets, Kuypers; Dorekens (Van Hoof) en Dorekens.

Overwegende dat partijen het niet eens zijn nopens de draagwijdte van het onderwerpelijk kontrakt; dat aanleggers aanvoeren dat het een geldlening betreft; dat daarentegen verweerder voorhoudt dat het een overeenkomst van vennootschap betreft;

Overwegende dat zulke overeenkomst in geen geval een contract van vennootschap uitmaakt;

Overwegende dat weliswaar in de overeenkomst van 8 mei 1960 aanleggers als « stille vennoot » worden genoemd; dat echter het aan de rechtbank behoort na te gaan of deze benaming overeenstemt met de werkelijke bedoeling van de contracterende partijen (artikel 1156 B.W.);

Overwegende dat in de litigieuze overeenkomst ontegensprekelijk een essentieel element ontbreekt om een contract van vennootschap uit te maken;

Overwegende dat inderdaad het contract geen werkelijke deelname van aanleggers in de winst voorziet; dat aan aanleggers alleen een vaste procent op de verkoopprijs van de gefactureerde keukens wordt toegerekend, procent die zonder uitzondering na ontvangst der faktuur zal moeten uitbetaald worden; dat deze uitkering derhalve moet geschieden, zelfs wanneer geen winsten werden geboekt;

Overwegende dat daarenboven niets er op wijst dat aanleggers de verbintenis hebben aangegaan bij te dragen in de eventuele verliezen der zaak;

Overwegende dat de kwestieuze overeenkomst aantoonde dat aanleggers zekere fondsen aan verweerder hebben voorgeschoten, om deze toe te laten meubels te vervaardigen; dat als tegenprestaties voor deze ter handstelling van fondsen aan aanleggers een deel van de verkoopprijs der gefabriceerde meubels werd toegerekend, dat tussen partijen geen werkelijke winst- en verliesverdeling werd beoogd;

Overwegende dat zulke overeenkomst als een geldlening dient te worden bestempeld (cfr. Handelsrechtbank Brussel, 2 augustus 1919, P.P. 1921, 328; Jur. Cm. Br. 1921, 91);

Overwegende dat uit de termen van de litigieuze overeenkomst blijkt dat partijen overeenkwamen, na afloop van het kontrakt Van Laere een P.V.B.A. te stichten;

Overwegende dat hieruit mag besloten worden dat partijen de bedoeling hebben gehad een einde aan de geldlening te stellen, wanneer het kontrakt Van Laere uitgevoerd was;

Overwegende dat uit het attest van 30 juni 1961, opge maakt door de firma Algemene Aannemingen Van Laere blijkt dat het kontrakt tussen deze laatste en verweerders afgesloten, op de waarborgsom na, totaal werd uitgevoerd;

Overwegende dat derhalve het kontrakt van geldlening een einde heeft genomen;

Overwegende dat verweerder bijgevolg ertoe gehouden is aan aanleggers het geleende bedrag van 300.000 frank terug te betalen;

Overwegende dat verweerder bezwaarlijk de vervallen procent op de verkoop van keukens kan betwisten; dat immers verweerder in zijn brief van 10 mei 1961 de betaling van de achterstallige procent beloofd heeft; dat verweerder overigens het gevorderde bedrag van 47.000 F als dusdanig nooit betwist heeft;

Overwegende dat bijgevolg de eis gegrond is;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gelet op artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken, vonnissende bij tegenspraak, alle ver-

dere of tegenstrijdige besluiten verwerpend, verklaart de eis ontvankelijk en gegrond;

Zegt voor recht dat de overeenkomst van 8 mei 1960 tussen partijen gesloten een einde heeft genomen; veroordeelt verweerder om aan aanleggers te betalen : a) de som van 300.000 F; b) de som van 47.000 F; beide bedragen vermeerderd met de gerechtelijke intresten sedert 13 mei 1961; verwijst verweerder in de kosten van het geding tot heden begroot op 1.110 F.

NOOT : Vorenstaand vonnis werd bij een in dit nummer gepubliceerd arrest van het Hof van Beroep te Brussel d.d. 30 november 1962 bevestigd.

VREDEGERECHT TE BERCHEM

23 juli 1963

Rechter : M. Van Alsenoy.

Advokaten : Mrs. Landuyt en Doevenspeck.

Eis en wedereis. — Een bij besluiten ingestelde wedereis op een wedereis is niet ontvankelijk.

Een bij besluiten ingestelde wedereis op een door de oorspronkelijke gedaagde tegen de hoofdeis gevormde wedereis is niet ontvankelijk (zie nader het vonnis).

Van Oosten t/ Vervloet.

Aangezien de eis ertoe strekt : ten einde verweester zich te horen veroordelen om aan eiser te betalen, wegens vervallen huur 2.400 F, wegens huur elektriciteitsmeter, 12 F; en huur gasmeter 8 F, samen de som van 2.420 F, met de gerechtelijke intresten en de gedingskosten;

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten;

Overwegende dat eiser 2.420 F vordert, bestaande uit 2.400 F huishuur vervallen op 1 juni 1963, 12 F wegens huur elektriciteitsmeter en 8 F huur voor de gasmeter;

Overwegende dat verweester pleit dat zij niets verschuldigd is, omdat zij een waarborgsom heeft betaald aan eiser, die zij nu terugvordert bij wedereis;

Overwegende dat eiser echter pleit dat verweerder niet gerechtigd is de waarborgsom te compenseren met de gevorderde huurgelden omdat uitdrukkelijk bedongen is dat die borg moet dienen o.a. voor tekortkomingen in zake onderhoud;

Overwegende dat eiser om deze waarborgen alleen voor huurschade op te eisen, eerst moet bewijzen dat er huurschade is; dat niets bewijst dat er huurschade is;

Overwegende immers dat de huurschade waarop eiser zich beroept, bestaat uit :

1) schade aan plafond beneden het appartement van verweester. Deze schade kon onmiddellijk opgeëist worden tijdens het huurceel omdat ze niet werd toegebracht aan het verhuurde voorwerp;

2) schade in de trapzaal en de gang. Zelfde opmerking als 1);

3) schade aan linoleumbekleding in de hal en de woonkamer en aan colyvinylbekleding in de kleine slaapkamer. Deze schade kon worden opgeëist sedert 10 mei 1963, datum waarop verweester het huis verlaten heeft. Hij eist wel de achterstallige huur doch

vordert geen schadevergoeding wegens huurschade en verhuurt opnieuw het appartement, zodat niet meer met zekerheid kan worden uitgemaakt wie de schade heeft toegebracht;

Overwegende dat thans eiser voor de eerste maal bij een wedereis op een wedereis deze schadevergoeding vordert en de aanstelling van een deskundige;

Overwegende dat de rechtspraak algemeen van oordeel is dat een wedereis op een wedereis gesteld in besluiten niet ontvankelijk is (Rép. Prat. Dr. Belge verbo Demande Reconventionnelle n° 16);

Overwegende echter dat die rechtspraak meestal zich steunt op een rechtsbeginsel dagtekenend uit het oud recht en luidend: « Reconvention sur reconvention ne vaut »;

Overwegende dat deze motivering Ons niet kan overtuigen, omdat een oud rechtsadagium, dat niet algemeen bekend is, niet als rechtsbron mag worden aangezien in zaken van rechtspleging en van vormvoorschriften;

Overwegende echter dat de wedereis zich van de gewone eis onderscheidt doordat de wedereis een vordering is die de verweerder instelt tegen de eiser in de loop van een aanleg (instance) door deze laatste aangaan (Verbreking 15 mei 1913 Pas. I 239 1913);

Overwegende dat dergelijke wedereis een uitzondering is op de regels 1) dat een eis wordt ingeleid door een dagvaarding en 2) dat twee eisen die verknocht zijn moeten worden samengevoegd;

Overwegende dat deze afwijkende procedure wordt afgeleid uit de tekst van art. 37 van het wetboek van Burgerlijke rechtspleging;

Overwegende dat dit art. 37 alleen gewaagt van een wedereis op een hoofdeis en niet van een wedereis op een wedereis;

Overwegende dat een bepaling die de vormvoorschriften regelt limitatief moet worden geïnterpreteerd;

Overwegende dat bijgevolg een wedereis op een wedereis slechts ontvankelijk is wanneer hij gesteld wordt in een dagvaarding zoals een gewone eis;

.....
NOOT: Verg. ook: Fettweiss, Elements de la compétence et de la procédure civile, T. I 279v. T. II 378v.

BOEKBESPREKING

Staf Van Hecke. — Het statuut van de handelsvertegenwoordiger. Wet van 30 juli 1963. Tekst en Commentaar. — Landelijke Bediendencentrale, Antwerpen. 1963. 101 blz.

Betreffende de wet van 30 juli 1963, waarover in dit nummer Mr. Houtekier een zo interessante studie publiceert, verschenen reeds in boekvorm enkele commentaren. Een van de eerste was dit van de Heer Staf Van Hecke, adjunkt-sekretaris-generaal van de Landelijke Bediendencentrale, die hoofdzakelijk ten gerieve van de aangesloten leden van zijn syndikaat een vrij omstandige toelichting heeft gepubliceerd aangaande het nieuw statuut van de handelsvertegenwoordiger.

De auteur geeft eerst een samenvatting van de gewichtigste bepalingen die in de nieuwe wet zijn uitgewerkt, waarop een overzicht volgt van de algemene structuur dezer wet.

In een eerste deel wordt dan een onderzoek ingesteld

naar de bescherming die door de wet aan de handelsvertegenwoordiger verleend wordt. De betekenis van de wettelijke bepalingen wordt zakelijk toegelicht en de zin ervan wordt voortdurend verduidelijkt door zeer talrijke verwijzingen naar de voorbereidende werken. Zo wordt de aandacht achtereenvolgens gevestigd op het karakter van dwingend recht dat aan de nieuwe wet eigen is; op de wijze waarop de bezoldiging van de handelsvertegenwoordiger geregeld wordt; op de uitwinningvergoeding waarop hij aanspraak kan maken bij het einde van de overeenkomst en de verschillende voorwaarden die hiertoe vereist zijn. Afzonderlijk wordt behandeld de exceptionele schadevergoeding waarop in zekere gevallen de belanghebbende kan aanspraak maken.

Zeer belangrijk voor de praktijk is het commentaar betreffende het concurrentiebeding, dat in de overeenkomsten, waarin de jaarlijkse bezoldiging 120.000 F niet te boven gaat, als niet geschreven beschouwd wordt en betreffende de voorwaarden waarvan de geldigheid van dit beding afhankelijk is, in de andere gevallen.

Aan het delcrederebeding en het scheidsrechterlijk beding worden eveneens afzonderlijke hoofdstukken gewijd, terwijl in de laatste twee delen van het werk het toepassingsgebied der wet wordt onderzocht, alsmede haar verhoudingen met de wet op het bedienendenkontraat.

Het boekje is geschreven in een eenvoudige en uiterst bevattelijke taal. Het is minder bestemd voor juristen dan wel voor de belanghebbenden zelf, die er alle gegevens zullen vinden die in de praktijk kunnen voorkomen.

Camille C. de Biseau de Hauteville. — Le statut des représentants de commerce. Loi du 30 juillet 1963. Commentaire pratique. — Brussel, Etablissements E. Bruylant, 1963. 141 blz.

Wanneer het werkje van de Heer Staf Van Hecke, dat hierboven aangekondigd werd, hoofdzakelijk voor de handelsvertegenwoordiger zelf bestemd is, heeft Mr. de Biseau de Hauteville, die reeds meerdere werken gepubliceerd heeft betreffende het arbeids- en bedienendenrecht, een verhandeling geschreven die hij een « Commentaire pratique » noemt, doch die hoofdzakelijk voor de juristen bestemd is.

Hij doet opmerken dat België het laatste land geweest is dat wettelijk het statuut van de handelsvertegenwoordiger heeft georganiseerd en hij verheugt zich over de regeling die thans in voege is gekomen, waardoor een einde gesteld wordt aan een toestand waarover algemeen geklaagd werd. Nochtans is hij niet blind voor de tekortkomingen welke zich in deze wet voordoen. Door al te nauwgezet de verhoudingen tussen ondernemer en handelsvertegenwoordiger te willen regelen, bestaat er onbetwistbaar een gevaar dat er zich voor vele dezer laatsten een onbehagelijke toestand zou kunnen voordoen.

De auteur acht het verkeerd dat de wetgever niet aan de partijen heeft toegelaten, wanneer ze zulks wensen, zelf hun verhoudingen te regelen binnen het kader van het statuut. Door zulks niet toe te laten heeft de wetgever waarschijnlijk de economische gevolgen van de nieuwe wet in belangrijke mate over het hoofd gezien. Wanneer deze wet de handelsvertegenwoordiger beschermt tegen machtsmisbruik van het patronaat, heeft zij niet de minste bescherming

voorzien voor de nadelen die aan de werkgever door de handelsvertegenwoordiger kunnen berokkend worden.

In het commentaar, dat artikelgewijze is uitgewerkt, brengt schrijver de bepalingen van de nieuwe wet voortdurend in verbinding met de teksten en jurisprudentie aangaande het bediendenkontraakt in het algemeen. Hij verwijst ook, waar het past, naar de voorbereidende werken en geeft zeer nuttige inlichtingen betreffende de plaatselijke gebruiken in de verschillende belangrijke centra van het land.

Het is een voortreffelijk werkje, dat niet enkel als een eenvoudig commentaar van de wet zal gelden, maar waarbij ook de verdere gevolgen van haar toepassing grondig onderzocht worden.

De tekst van de nieuwe wet alsmede deze van de wetten op het bediendenkontraakt worden in de beide talen in het boekje gedrukt.

R. Van Laere en A. Stas. — Wanneer mag ik handel drijven? Nieuwe wettelijke beschikkingen. — Samengeschatte wetten op het nieuw handelsregister. — Toepassing van de vestigingswet. — Hasselt, 1963. 62 p.

De Heren Van Laere en A. Stas hebben een beknopt commentaar geschreven op de bepalingen der wet van 16 augustus 1963, die het regime van het handelsregister wijzigt. Zij omschrijven duidelijk de richtlijnen die in de nieuwe wetgeving voorkomen en hebben ook een overzicht gegeven van de vestigingswet en haar toepassing.

Dit boekje zal voorzeker belangstelling in een breed milieu verwekken.

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

- Boasson J.J.*, Ratio en beatitudo in Spinoza's wijsbegeerte. Leiden, E.J. Brill.
- Derkzen J.H.*, Nationale loonpolitiek. Experiment of instrument? 's Hertogenbosch, Zuid-Nederlandse Drukkerij.
- Drost H.L.*, Oudedags- en gezinsverzorging. 3e druk. Deventer. E.E. Kluwer.
- Ellert Robert R.*, Nato fair trial safeguards, Precursor to an international bill of procedural rights. 's Gravenhage, Martinus Nijhoff.
- Europese*, Het verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Rome, 4 november 1950, Door H.G. Schermers. Bijgewerkt tot 1 november 1962. Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink.
- Huurwet*. Wet van 13 oktober 1950. Stb. K.452, houdende regelen nopens de huurprijzen van onroerend goed en de bescherming van de huurders zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 2 augustus 1962 Stb. 304 met aantekeningen, ontleend aan de gewisselde stukken en besluiten ter uitvoering. 6e Dr. door J.W. Scheffer. Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, 308 blz. Nederlandse staatswetten. Ed. Schuurman & Jordens.
- Justitiële statistiek 1961*. Samengesteld door het Centraal bureau voor de statistiek. Zeist, W. de Haan.
- Normaalvoorwaarden* voor hinderwetvergunningen.

Samengesteld door de Hinderwet- en bouwtoezichtvereniging. 4e dr. Alphen aan den Rijn, N. Samson.

Steenbeek J.G., De parlementaire ombudsman in Zweden, Denemarken en Noorwegen. Haarlem, H.D. Tjeenk Willink & Zoon.

Wolk E. van der, Fiscaal beleid in groeiende bedrijven. Alphen aan den Rijn, N. Samson.

Frankrijk

Brichet R., Associations et syndicats. Libr. Techniques.

Dubary et Bahoche M., Le Secrétaire de mairie. Libr. Techniques.

Duverger M., Institutions politiques et droit constitutionnel. Nouv. édit. Coll. « Thémis », Licence 1ère année. Presses universitaires de France.

Perraud-Charmantier A. et M., Toutes les assurances. Techniques et Vulgarisation.

Portefaux J., Histoire de la justice. Hachette.

Engeland

British Year Book of International Law. Ed. J.G. Collier, Oxf. U.P.

Brown Frank Aubrey, Lighting Laws at a Glance. Police Review.

Chalmers Sir M.D., Sale of Goods Act. P. Sieghart & H. Burnett. Butterworth.

Cockshutt H.J.B., Revenue Law. Law Soc.

Cross R., Evidence. Butterworth.

Donell R.A., Landlord and Tenant. Law Soc.

Gardiner, Gerard & A. Martin, Law Reform Now. Gollanz.

Gosling J. & D. Warner, The Shame of a City. Panther, Hamilton. Staff.

Hallet H.V.D., International Bibliography of Police Literature. Internat. Police Assn, Andrew's Ave, Eastbourne Sx.

Henderson Edith G., Foundations of English Administrative Law, Harvard U.P. Oxf. U.P.

Passingham B., Contract and Mercantile Law. Law Soc.

Payne W., Carriage of Goods by Sea. E.R.H. Ivany. Butterworth.

Phipson S.L., Manual of the Law of Evidence. Common Law Lib. M.V. Argyle & P. Benady. Sweet & M.

Report on Attitudes of the Public to Estate Duty, Professional Advice Bureau Ltd. Dover St. W.I.

Starke J.G., An Introduction to International law. Butterworth.

Street H., The Law of Torts. Butterworth.

Szirmai Z., Law in Eastern Europe. Sythoff.

Thrower A.H., The Law and You. Thorsons.

Woll P., Administrative Law. California U.P. Camb. U.P.

Yandley D.C.M., A Source Book of English Administrative Law. Butterworth.

Yearbook of the European Convention on Human Rights. Nijhoff.

Oostenrijk

Entscheidungen des österreichischen Obersten Gerichtshofes in Zivil- und Justizverwaltungssachen. Veröffentlicht v. seinen Mitgliedern. 1961. Wien, Oesterr. Stadsdruckerei 1963.

Gehrmann Viktor, Allgemeine Sozialversicherung. ASVG mit erl. Bemerkungen Hrsg. v. Viktor Gehrmann, Arthur Rudolph, Hellmut Teschner. Manz 1963.

Ledl Edmund, Die niederösterreichische Bauordnung. Die niederösterreichische Feuerpolizeiordnung. Naturschutz, Denkmalschutz. Wien: Sozialist. Gemeindevertreterverband. 1963.

Sammlung der seit 1945 ergangenen höchstgerichtlichen Entscheidungen in Vertragsversicherungssachen. Hrsg v. Karl Wahle. Wien, Volkswirtschaftl. Verl. Ges. 1961.

Wiesenwasser Eduard Gerhard, Gewerberecht. Stand vom 1 Okt. 1961. Wien, Sozialist Gemeindevertreterverband. 1963.

Zwitscherland

Beinert Jörg, Die Prozessstandschaft im schweizerischen Recht. Basel, Helbing & Lichtenhahn. 1963.

Dürr Karl, Kommentar zum bernischen Gesetz über die Erbschafts- und Schenkungssteuer. Bern, Schritt Verlag, 1963.

Guggenheim P., Organisations économiques supranationales, indépendance et neutralité de la Suisse. Rapport. Basel, Helbing & Lichtenhahn 1963.

Kaufmann Urs, Die Ausgestaltung des Rechtsschutzes im Bundesgesetz betreffend die Erfindungspatente vom 25 juni 1954. Zürich, Juris-Verlag, 1963.

Kohli R. Die Schweiz und die übernationalen Wirtschaftsorganisationen. Rechtliche Beziehungen in Ermanlung eines Assoziationsvertrages. Referat. Basel, Helbing & Lichtenhahn.

Kunz Walter, Diebe, Hochstapler und Verbrecher. Wie man sich und seine Kinder vor ihnen schützt. III von Godi Hoffmann. Zürich, Schweizer Spiegel Verlag. 1962.

Marti M., Die Handels- und Gewerbefreiheit der Ausländer in der Schweiz. Aarau, Keller 1963.

Raccolta delle leggi vigenti del cantone Ticino (Compilata per incarico del Consigli di Stato da Plinio Cioccarelli). Bellinzona, Cancelleria dello Stato, volanti da completare.

Revue de droit administratif et de droit fiscal. Répertoire général et table de concordance pour les années 1945 à 1959. Etabli par Edouard Huguenin. Henry Beuchat. Lausanne.

Ruf Norbert, Furcht und Zwang im kanonischen Eheprozess unter besonderer Berücksichtigung der Ehesimulation. Freiburg, Basel, Wien, Herder, 1963.

Steiger Fritz von, Grundriss des schweizerischen Genossenschaftsrechtes. 2 neu überarb. und erg. Aufl. von «Die Eintragungen der Genossenschaft im Handelsregister. Zürich, Polygraphischer Verlag, 1963.

Duitsland

Bachof Otto, Rechtsgutachten über die Verfassungs- und Gesetzmässigkeit der Festsetzung von Pflegesätzen für Krankenanstalten auf Grund der Bundespflegesatzverordnung und über die Frage eines Entschädigungsanspruchs bei Festsetzung der Pflegesätze unter den Selbstkosten. Stuttgart u. Köln, Kohlhammer 1962.

Badura Peter, Das Verwaltungsmonopol. Berlin, Duncker & Humblot. 1963.

Bartholomä Wilhelm, Das Wechsel- und Scheckrecht in Frage und Antwort. Ludwigshafen a. Rh. Kiehl. 1963.

Bender Alexander, Führer durch das saarländische Recht 1945-60, Nach d. Stande vom 31 Dezember 1960 mit Gesetzesreg. 7 neubearb. Aufl. Erg. Saar-

brücken, Gesellschaft f. Bildendes Schrifttum 1960.

Bley Helmar, Die Universitätskörperschaft als vermögensträger, dargestellt am Beispiel der Universität Freiburg i. Br. Freiburg i. Br. E. Albert 1963.

Bremer Heinz, Der Sachverständige. Seine Rechtsstellung u. seine Rechtsbeziehungen. Heidelberg, Verlag. Ges. Recht u. Wirtschaft. 1963.

Doehring Karl, Die allgemeinen Regeln des völkerrechtlichen Fremdenrechts und das deutsche Verfassungsrecht. Köln, Berlin, Heymann 1963.

Eckhardt Walter u. Ludwig Schmidt, Einführung in die Rechtswissenschaft. 13-16 neubearb. Aufl. Düsseldorf, Schwann, Stuttgart, Kohlhammer 1963.

Eisemann Frédéric, Recht und Praxis des Dokumenten-Akkreditives. Auf. d. Grundlage d. neuen einheitl. Richtlinien u. Gebräuche f. Dokumenten-Akkreditive d. Internationalen Handelskammer. Heidelberg, Verl. Ges. Recht u. Wirtschaft 1963.

Erler Georg, u. Hans Kruse, Deutsches Atomenergie-recht. Ergänzbare Sammlung geltender Vorschriften auf d. Gebiet d. Atomenergie. Dt. Landesrecht u. Euratomrecht. Mit Einf. Anm. u. Sachverz. Losebl. Ausg. Göttingen, Schwarcz, 1958.

Ernst Klaus-Alfred, Die Bedeutung des Gesetzeszweckes im internationalen Währungs- und Devisenrecht. Berlin, de Gruyter, 1963.

Fichtl. Franz, Leitfaden des Bürgerlichen Gesetzbuchs. Mit zahlr. Beisp. Weitergef. durch Fünther Späth. (neu bearb.) Aufl. Stuttgart München, Hannover Boorberg 1963.

Fikentscher Wolfgang, Rechtsgutachten über Fragen des Wettbewerbs der Verkehrsträger. Bad Godesberg, Kirschbaum, 1963.

Fuchs Dieter, Kartellverbot und Einzelvertrag. Köln, Berlin, Bonn, München, Heymann 1963.

Fuhrmann Peter, Der höhere Befehl als Rechtsfertigung im Völkerrecht. München u. Berlin, Beck 1963.

Geilen Gerd, Einwilligung und ärztliche Aufklärungspflicht. Bielefeld, Giesekeing 1963.

Georgiades Apostolos, Die Eigentumsanwartschaft beim Vorbehaltskauf. Zur Theorie d. dingl. Anwartschaften. Tübingen, Mohr 1963.

Haegele Karl, Zwangsvollstreckung und Vollstreckungsschutz. Eine allegemeinverständl. Darstellung f. Gläubiger u. Schuldner mit zahlr. Musterformularen. 4 Aufl. Bonn, Stollfuss 1963.

Heinitz Ernst, Die Individualisierung der Strafen und Massnahmen in der Reform des Strafrechts und des Strafprozesses. Vortrag. Berlin, de Gruyter 1960.

Herschel Wilhelm, Arbeitsrecht 35-39, neu bearb. Aufl. Düsseldorf, Schwann, Stuttgart, Kohlhammer '63.

Hueck Alfred u. Hans Carl Nipperdey, Lehrbuch des Arbeitsrechts. Berlin u. Frankfurt a. M. Vahlen 1963.

Jecht Hans, Die öffentliche Anstalt. Wandlungen u. gegenwärtige struktur. Berlin, Duncker & Humblot 1963.

Kerameus Konstantinos, Demetrios, Die Entwicklung des Sachverständigenbeweises im deutschen und griechischen Zivilprozessrecht. Köln, Berlin, Bonn, München, Heymann, 1963.

Kern Eduard, Anleitung zur Bearbeitung von Strafrechtsfällen, 5. durchges. Aufl. München u. Berlin, Beck, 1963.

Klauss Herbert Karl, Der Gesellschaftsvertrag in seiner zweckmässigsten Form. Der Vertrag d. Offenen Handelsgesellschaft, Kommanditgesell-

- schaft. Gesellschaft, d. bürgerl. Rechts u. d. Gesellschaft mit beschränkter Haftung. 4 Aufl. Ludwigshafen a. Kiehl. 1963.
- Kriele Martin*, Kriterien der Gerechtigkeit, Zum Problem d. rechtsphilosoph. u. polit. Relativismus. Berlin, Duncker & Humblot, 1963.
- Langen Eugen*, Studien zum internationalen Wirtschaftsrecht. Grundlegung. GATT, Marktstörung, Dumping, Subvention, Investitionsschutz. München u. Berlin, Beck 1963.
- Legat Ernst u. Stefan Grabner*, Sozialversicherungsrecht. Graz, Köln, Böhlau 1963.
- Löffler Karl-Heinz*, Die Schiedsrichter beim Staatlichen Vertragsgericht. Die Schiedsrichtertätigkeit als e. Beispiel f. d. Einbeziehung d. Werkstätigen, in d. Leitung von Staat u. Wirtschaft. Berlin, Staatsverl. d. Dt. Demokrat. Republik. 1963.
- Maihofer Werner*, Naturrecht als Existenzrecht. Frankfurt a. M. Klostermann 1963.
- Meder Walter*, Grundzüge der sowjetischen Staats- und Rechtstheorie. Vortrag. Karlsruhe. C. F. Müller 1963.
- Peters Hans*, Das Recht auf freie Entfaltung der Persönlichkeit in der höchstgerichtlichen Rechtsprechung. Köln u. Opladen: Westdt. Verl. 1963.
- Plassmann Norbert*, Die Kündigung des Arbeitsverhältnisses. 5 Aufl. Stuttgart, München, Hannover, Boorberg, 1963.
- Scheer Bernhard*, Das Polizei- und Ordnungsrecht in den Ländern der Bundesrepublik Deutschland. Hamburg, Verl. Dt. Polizei 1963.
- Scheer Hans*, Internationales Patent-, Muster- und Warenzeichen-Recht (Deutschland u. d. Ausland) Der gewerbl. Rechtsschutz, Industrie-, Wirtschafts-, Handels-Information. Das Buch d. Praxis, 20. Aufl. Ausg. 1963. Köln, Scheer, 1963.
- Strickrodt Georg*, Probleme zur rechtlichen Struktur von Stiftungsunternehmen. Baden-Baden, Lutzer 1960.
- Welzel Hans*, Das deutsche Strafrecht. Eine systemat. Darstellung. Der I. Teil d. Buches ist zugl. d. II erw. Aufl. von: Der allgemeine Teil des deutschen Strafrechts in seinen Grundzügen. unveränd. Aufl. Berlin, de Gruyter, 1963.
- Wiefels Josef*, Bürgerliches Recht. Allgemeiner Teil. BGB Düsseldorf, Schwann, Stuttgart, Kohlhammer 1963.
- Wiefels Josef*, Bürgerliches Recht. Schuldrecht. 75 Fälle mit Lösungen Durchges. u. erg. Aufl. Stuttgart, Kohlhammer, Düsseldorf, Schwann 1963.
- Wiefels Josef*, Bürgerliches Recht. Erbrecht. 110-114., neu bearb. Aufl. Düsseldorf, Schwann, Stuttgart, Kohlhammer 1963.
- Zirpins Walter u. Otto Terstegen*, Wirtschaftskriminalität. Erscheinungsformen u. ihre Bekämpfung. Lübeck, Schmidt - Römhild. 1963.

BALIELEVEN

Verbond der Belgische Advocaten.

Algemene vergadering gehouden te Dinant op 5 oktober 1963.

Het kille weer deed denken aan het zinnetje van Timmermans: «De lucht was zilvernat als rug van vis». Het onthaal van onze Dinantse confraters was echter warm en hartelijk. De Heer Stafhouder Coulonvaux verving de Heer Stafhouder Goffart, die, qua burgemeester, zijn ambt had zien vorderen door twee paartjes smachtend naar wettig en wettelijk geluk.

Na de vriendelijke welkomsgroet van de Heer Stafhouder Coulonvaux ging men over tot de administratieve formaliteiten. De Jules Destrée-prijs werd uitgereikt aan Mr. P. Lombard van de Balie te Charleroi voor zijn openingsrede «Pour un plus grand amour». Die rede behandelde het probleem van de verlaten kinderen en Mr. P. Lombard heeft zijn liefde voor hen niet alleen met de pen, maar ook met de daad bewezen.

De prijzen van het Verbond werden eveneens uitgereikt aan de laureaten van de pleitwedstrijd, nl. de eerste prijs aan Mr. Z. Van Hee van de Balie te Leuven en de tweede prijs aan Mr. Van Roy van de Balie te Turnhout.

De Heer Stafhouder Thevenet deed daarna een uiteenzetting van de initiatieven door het Verbond gedurende het afgelopen jaar genomen in zake de betrekkingen met de groeperingen van vrije en intellectuele beroepen, het in gang brengen van de collectieve verzekering en het organiseren, ter gelegenheid van de algemene vergadering welke op het einde van het lopend rechterlijk jaar zal worden gehouden, van een congres van Belgische jonge advocaten, waarop ook buitenlandse jonge advocaten zullen worden uitgenodigd. Na een tussenkomst van de Heer Stafhouder Van Leynseele over de wijze waarop het Verbond best het contact kon behouden met zijn leden ontstond hieromtrent een debat dat de gelegenheid bood aan de leden kennis te geven van de onverdroten moeite waarmede de Heer Stafhouder Mosseray van de Balie te Namen en Mr. Gielen van de Balie te Leuven talrijke Balies van het land hadden bezocht om de nodige uitleg te geven betreffende de collectieve verzekeringspolis, alsook van de uiterst talrijke contactnamen die de Heer Stafhouder Thevenet heeft moeten hebben, zowel in België als in het buitenland, om voor het congres van jonge advocaten de nodige medewerking te vinden.

De vergadering eindigde met de herkiezing van het Bureau.

Na een verzorgde lunch bezochten de deelnemers de abdij van Chevetogne en de kerk van Foy Notre-Dame.

Het Verbond had er aan gehouden dit bezoek aan de stad Dinant te beëindigen met het neerleggen van bloemen aan het monument der gefusileerden. De Heer Stafhouder Goffart gaf ons nog een blijk van de hartelijkheid van zijn ontvangst door, in zijn hoedanigheid van burgemeester, zijn confraters uit te nodigen op een receptie door de stad Dinant aangeboden.

De deelnemers verlieten elkaar in een stemming van oprechte en vriendschappelijke confraterniteit.

A. B.

Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk Openingszitting van 5 oktober 1963

Op zaterdag 5 oktober had de plechtige openingszitting plaats van de Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk. Wanneer de voorzitter Mr. D'Hulst de zitting opende was er een belangrijk aantal magistraten en advocaten aanwezig, waartussen wij bemerkten de Heer Voorzitter der Rechtbank M. De Valck, de Heer Ondervoorzitter Rommel, de Heer hoofdreferendaris Vandekerckhove en meerdere andere, alsook talrijke afgevaardigden der zusterconferenties.

In de prachtige zittingszaal der Rechtbank van Koophandel, in het overheerlijk nieuw gerechtsgebouw van Kortrijk, heette de voorzitter der conferentie al de

aanwezigen welkom, waarna hij het woord gaf aan Mr. P. Lambert voor het uitspreken van de openingsrede over «De advocaat in de literatuur».

Na de redenen te hebben opgegeven om dewelke de spreker verschillende onderwerpen, die hem werden gesuggereerd, niet in aanmerking had kunnen nemen, begon Mr. Lambert zijn uiteenzetting. Deze bestond hoofdzakelijk uit een bloemlezing uit alle mogelijke auteurs van de oudheid tot de moderne tijd, die in dicht en proza speciale opmerkingen over de figuur van de advocaat hadden ten beste gegeven. Meestal klonken de aanhalingen weinig vleidend voor de leden der balie en de uittreksels, hoofdzakelijk uit Franse schrijvers, wisselden af met spreuken uit de volksmond, die meestal even onvriendelijk zijn voor de advocatuur.

Spreker beproefde echter geen verklaring van deze houding der publieke opinie en beperkte zich tot een uitvoerige reeks citaten, die natuurlijk nog in oneindige mate had kunnen vermeerderd worden, doch waartegenover voorzeker ook even talrijke passages zouden kunnen aangestipt worden, die volledig in andere zin luiden.

Spreker heeft zijn gehoor weten te boeien, doch de rede liet de aanwezigen toch in zekere mate onvoldaan, omdat de verwachte verklaring van de in het licht gestelde beoordelingen achterwege bleef.

De Heer Stafhouder P. Gillon sprak de gebruikelijke repliek uit, waarbij hij gelegenheid vond treffende wetenswaardigheden en aanhalingen in het midden te brengen.

's Avonds vergaderde een talrijk gezelschap in de Salons Herpels voor he traditioneel banket dat, naar Kortrijkse geplogenheid, zeer hoog stond op gastronomisch gebied. Er werden meerdere tafelredevoeringen uitgesproken, waarbij wij bijzonder deze moeten vermelden van de Heer Stafhouder Gillon, die in ontroerende termen afscheid nam van de confraters van Moeskroen, die, ingevolge de nieuwe taalwet, de balie van Kortrijk verlaten om aangesloten te worden bij deze van Doornik. Mr. Ginion, van Moeskroen, antwoordde hierop in treffende bewoordigen en verklaarde dat de wetgevende maatregelen niets zouden wijzigen aan de confraternele vriendschap die de Moeskroense advocaten zou blijven verbinden met hun confraters van Kortrijk. Er heerste op deze samenkomst een allergezelligste stemming en het was vrij laat wanneer de aanwezigen huiswaarts keerden.

MEDEDELINGEN

Negende Internationaal Congres van Strafrecht Den Haag 24-30 augustus 1964

De Internationale Vereniging voor Strafrecht, waarvan de zetel gevestigd is te Parijs, zal haar negende Internationaal Congres houden te 's Gravenhage van 24 tot 30 augustus 1964.

De Nederlandse regering heeft haar volle instemming verleend.

Het Nederlands inrichtend comité staat onder voorzitterschap van Prof. J.M. van Bemmelen (hoogleraar in het strafrecht en in de criminologie aan de Universiteit te Leiden). De secretaris van dit comité is M. W. Th. Wethmar, hoofd van het Informatie- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie.

Onderwerpen van het congres :

Vier onderwerpen zullen op het congres behandeld worden :

1. De verzwarende omstandigheden andere dan het samenlopen van misdrijven en herhaling.

2. De misdrijven tegen de familie en de seksuele moraliteit.

3. De rol van de vervolgingsorganen in het strafrechtelijk proces.

4. De internationale gevolgen van de strafvonnissen.

Elk onderwerp zal besproken worden in een werkvergadering. Als basis zal dienen een algemeen verslag dat zal voorbereid worden in de loop van het jaar 1963 tijdens een samenkomst welke de algemene verslaggever zal hebben met de schrijvers van de nationale of individuele verslagen betreffende de verschillende onderwerpen.

De algemene verslaggevers zijn :

Prof. L. Lernell van de universiteit van Warschau (Polen) onderwerp nr. 1.).

Prof. M. Ploscowe van de universiteit van New York (V.S.) (onderwerp nr. 2).

Mr. A.J.M. van Overveldt, substituut-procureur generaal bij het Gerechtshof te 's Hertogenbosch (Nederland) (onderwerp nr. 3).

Prof. H.H. Jescheck van de universiteit van Freiburg (Duitsland) (onderwerp nr. 4).

De officiële talen van het congres zijn het Engels en het Frans. Er zal een onmiddellijke vertaaldienst ter beschikking staan van de congressisten tijdens de algemene vergadering en de vergadering der secties.

Zij die aan het congres wensen deel te nemen kunnen zich van nu af voorlopig inschrijven zonder enige verbintenis. Zij worden verzocht de toetreding toe te zenden aan het secretariaat, Burgemeester de Monchyplein 14, 's Gravenhage.

De inschrijvingsprijs zal ongeveer 127 gulden bedragen. De inschrijvers bekomen de volledige verslagen en alle documenten die betrekking hebben op het congres.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen, Privaatrecht, Notariaat, Fiscaalrecht, jrg. 1963 - nr. 9 :

J. Matthys, Uit de praktijk. — Over de geldigheid van het testament dat alleen extrapatrimoniale beschikkingen bevat.

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jrg. 1963 - nr. 9 :

Onteigeningen ten algemene nutte. Ambachts-, kleine en middelmatige nijverheidsondernemingen. — Autobus en taxis. — Onderwijs. — Belastingen. — Financiën. — Openbare Onderstand. — Personeel. — Secretaris. — Tuchtstraffen. — Vreemdelingen.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, jrg. 1963 - nr. 12 :

Inkomstenbelastingen. — Taxes met inkomstenbelastingen gelijkgesteld. — Indirekte staatsbelastingen. — Internationale overeenkomsten. — Gemeentelijke belastingen. — Buitenlandse belastingen.

De Gemeente, jrg. 1963 - nr. 9 :

F. Wastiels, Het recht met betrekking tot de in-

dividuele rooilijn. — J. Esteingeldoir, De wet van 29 mei 1959, van uit gemeentelijk oogpunt gezien. — G. De Brigode, De openbare verlichting (vervolg).

Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis, jrg. 1963 - nr. 2 :

Jacoba J.H.M. Hanenburg, De « rechtspersoon » in de Justiniaanse wetgeving. — D.P. Blok, Opmerkingen over het aasdom. — H.J. Scheltema, Subseciva (XI-XIII).

Nederlands Juristenblad, jrg. 1963 - nr. 33 :

A. Bockwinkel, Overtreding van Artikel 164 B.W. — A.H. Trijbits, Alcohol en artikel 25 W.V.W. — H.J. Marius Gerlings, In de raadkamer. — J.C. Van Sandick, Misplaatste beleefdheid.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1963 - nr. 4783 :

H.C.F. Schoordijk, De zakelijke werking van de eigendomsvoorbehoudclausule en de ontbinding ex art. 1302 B.W. bij koopcontracten van roerende lichamelijke zaken (II, slot). — H.G. Hagelen, De nieuwe leer omtrent artikel 969 B.W., met onderschrift van Mr. W.H. Heemskerk. — R.D. Kollewijn, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (I)I.

Journal des Tribunaux, jrg. 1963 - nr. 4417 :

E. Bonte, La limitation de la responsabilité des propriétaires et exploitants de navires conventionnels et nucléaires. (à suivre).

Annales de la Faculté de Droit de Liège, jrg. 1963 - nr. 2 :

G. Cornu, Du sentiment en droit civil. — E. Bours, Les sociétés par actions et la réforme fiscale. — L. François, Essai critique sur la notion d'accident du travail. — R. Vigneron, L'article 922 du code civil et les donations de biens recouverts par le donateur. — Ph. Monfils, Le droit de réponse en matière de radio-télévision.

Recueil Dalloz, jrg. 1963 - nr. 32 (Parijs) :

J. Robert, L'autonomie juridique de la clause com-

promissoire par rapport au contrat principal et sa subsistance en cas d'invalidité de celui-ci. — Recevabilité de la tierce opposition opposée à l'exequatur d'une sentence internationale. — G. Durry, L'incompétence peut-elle être invoquée pour la première fois devant la Cour de cassation par le défendeur à une ordonnance d'injonction de payer qui n'a par formé contredit ? — G. Braibant, Compétence territoriale des juridictions ordinaires. — Domaine d'application de l'art. 10 de la loi d'amnistie du 31 juill. 1959. — J. Hémard, Le refus de vente en droit communautaire et en droit interne. — P. Esmein, La servitude de cour commune, dérogation aux règles du Code civil.

Revue de la Commission Internationale de Juristes jrg. 1963 - nr. 2 (Genève) :

H. Klecatsky, Réflexions sur la primauté du droit et le contrôle de la légalité de l'action administrative. — R. Cassin, Réflexions sur la primauté du droit. — G. Leibholz, La justice et le pouvoir dans la république fédérale d'Allemagne. — G. d'Arboussier, Du principe de la légalité. La primauté du droit : mythe du réalité ? — N.S. Marsh, Le principe de la légalité : New Delhi, Lagos, Rio de Janeiro; réflexions à propos d'un voyage, avec quelques digressions à propos de Chicago et de Varsovie. — W.N. Seymour et Saul L. Sherman : L'universalisation du concept de la primauté du droit : une opinion américaine. — J. Jiménez de Arichaga, Quelques réflexions sur la primauté du droit. — V. Lieb-scher, L'autriche et la convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales. — A. Pizzi, La défense de la liberté et des droits fondamentaux de l'homme dans la jurisprudence de la cour constitutionnelle d'Italie. — A.G. Davis, Le commissaire parlementaire en Nouvelle-Zélande. (deuxième partie).

Northwestern University Law Review, jrg. 1963 - nr. 1 Amerika :

J. Kaplan, Segregation Litigation and the Schools - Part I : The New Rochelle Experience. — Jerome A. Barron, The Constitutional Status of Freedom of Speech and Press in Canada : The History of a Quiet Revolution.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"